

**CURTEA
DE
CONTURI
A RM**

RAPORTUL AUDITULUI PERFORMANTEI

„Pentru ca beneficiile scontate să fie realizate, sînt necesare îmbunătățiri în politicile și procedurile Academiei de Științe a Moldovei de alocare și monitorizare a fondurilor destinate cercetărilor științifice”

Departamentul de audit IV: Auditul performanței (cu extindere Audit IT)

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR 4

SINTEZA	5
INTRODUCERE	8
SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI.....	10
CONSTATĂRILE AUDITULUI	11
OBIECTIVUL I: POLITICILE ȘI PROCEDURILE FOLOSITE DE CONSILIUL SUPREM LA DISTRIBUIREA ALOCAȚIILOR BUGETARE DIN SISTEMUL DE CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE SÎNT OARE CELE MAI OPTIME PENTRU REALIZAREA BENEFICIILOR SCONTATE?	11
<i>Modul și criteriile de distribuire a mijloacelor financiare pentru sfera CDI necesită perfecționare</i>	11
<i>Repartizarea mijloacelor financiare pe direcțiile strategice este diferențiată</i>	11
<i>Principiile stabilite la repartizarea mijloacelor bugetare nu sînt respectate pe deplin</i>	12
<i>Modul de repartizare a mijloacelor necesită perfecționare</i>	14
<i>Modul de repartizare a fondurilor publice și de organizare a concursurilor n-a încurajat pe deplin competitivitatea proiectelor</i>	15
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	16
OBIECTIVUL II: PROGRAMELE DE STAT SÎNT ELABORATE ȘI MONITORIZATE ADECVAT DE CĂTRE CONSILIUL SUPREM?	18
<i>Elaborarea și finanțarea programelor de stat pe priorități strategice necesită perfecționare</i>	18
<i>Consiliul Suprem, prin monitorizarea programelor de stat, a contribuit la utilizarea cea mai eficientă și eficace a mijloacelor alocate?</i>	21
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	26
OBIECTIVUL III. BENEFICIILE REALIZATE DIN IMPLEMENTARE SÎNT COMENSURABILE CU NIVELUL DE FINANȚARE?	28
<i>Modificările operate în actele normative ale AITT au urmări neașteptate</i>	28
<i>AITT n-a monitorizat, n-a coordonat și n-a implementat suficient mecanismele de realizare a activităților de inovare</i>	29
<i>Mijloacele pentru crearea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic s- au valorificat, dar n-au fost administrate adecvat</i>	31
<i>Asocierea în structurile inovaționale s-a desfășurat cu deficiențe</i>	36
<i>Capacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic nu este suficientă</i>	42
<i>AITT nu dispune de un mecanism perfect de monitorizare a activităților întreprinse</i>	44
<i>Beneficiile realizate din activitatea de cercetare sînt modeste</i>	46
☐ <i>Sumele alocate pentru pregătirea cadrelor sînt utilizate sub nivelul preconizat</i>	48
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	50
ANEXE.....	52
<i>Domeniul de aplicare și metodologia</i>	52
<i>Noțiuni principale</i>	54
<i>Distribuirea alocațiilor bugetare pentru realizarea programelor de stat pe direcții strategice</i>	57

<i>Analiza problemelor identificate la auditarea proiectelor realizate în cadrul programelor de stat.....</i>	<i>58</i>
<i>Realizarea proiectelor de transfer tehnologic pe direcții strategice.....</i>	<i>59</i>
<i>Mijloace bugetare alocate rezidenților parcurilor și incubatorului pentru realizarea proiectelor</i>	<i>60</i>
<i>Problemele identificate în rezultatul verificării și testării proiectelor de transfer tehnologic realizate în perioada anilor 2007-2010 și monitorizate de către AITT.....</i>	<i>61</i>

LISTA ABREVIERILOR

Termenul abreviat	Detaliere
Acordul de parteneriat/ Acord	Acordurile de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2005-2008 și pentru anii 2009-2012
AGEPI	Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova
AITT	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic
ASEM	Academia de Studii Economice din Moldova
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
Biroul	Biroul Consiliului Suprem
CCE	Consiliul Consultativ de Expertiză
CDI	Cercetare, dezvoltare și inovare
CNAA	Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare
CNȘPMP	Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă
Codul/ Cod	Codul cu privire la știință și inovare
Consiliul Suprem	Consiliul Suprem al Academiei de Științe a Moldovei
CȘSDT	Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică
ICH al AȘM	Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei
IEG al AȘM	Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe a Moldovei
IFA al AȘM	Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei
IFPS	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
IFS al AȘM	Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie al AȘM
IGFP al AȘM	Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al Academiei de Științe a Moldovei
IGS al AȘM	Institutul de Geologie și Seismologie al Academiei de Științe a Moldovei
I.I.	Incubatorul de inovare
IMB al AȘM	Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al AȘM
IPAPS «N. Dimo»	Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului «N. Dimo»
IȘPBZMV	Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară
IȘPHTA	Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare
IZ al AȘM	Institutul de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Mil.lei	Milioane lei
PIB	Produsul Intern Brut
Protocol anual	Protocolul anual cu privire la precizarea cuantumului mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat pentru finanțarea sferei științei
PȘT	Parcul științifico-tehnologic
SPB „Constructorul” Î.S.	Sanatoriul Preventiv de Bază „Constructorul” Î.S.
UASM	Universitatea Agrară de Stat din Moldova
UE	Uniunea Europeană
USM	Universitatea de Stat din Moldova
USMF «N. Testemițanu»	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie «Nicolae Testemițanu»
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei

SINTEZA

Curtea de Conturi a inițiat auditul performanței politicilor și procedurilor elaborate de AȘM la alocarea și monitorizarea fondurilor destinate cercetărilor științifice, pentru a aprecia dacă beneficiile scontate s-au realizat, pentru a evalua eficacitatea măsurilor întreprinse de Consiliul Suprem privind administrarea banilor publici, precum și pentru a determina ce acțiuni urmează să fie îndeplinite în vederea eficientizării utilizării acestora.

Misiunea de audit s-a efectuat la Academia de Științe a Moldovei și la 10 organizații din sfera științei și inovării. În cadrul auditului au fost solicitate opiniile a 91 de beneficiari de mijloace.

Constatările și concluziile din acest Raport scot în evidență preocuparea, în perioada auditată, a AȘM de elaborarea și aprobarea politicilor și procedurilor specifice aferente sferei științei și inovării, precum și de promovarea unor acte legislative și normative importante, menite să asigure reanimarea domeniului respectiv. La 01.01.2011, în sfera de cercetare-dezvoltare activau 38 de instituții, inclusiv 21 de instituții ale AȘM, 15 universități acreditate și 2 organizații afiliate, fiind angajate 4764 de persoane, din care 3190 de cercetători, 310 doctori habilitați și 1054 de doctori în științe. Creșterea volumului de finanțare a sferei științei și inovării de la 0,22% din PIB în anul 2004 (*fără instituțiile de învățământ din cadrul AȘM*) până la 0,7% din PIB în anul 2008 (*cu instituțiile de învățământ din cadrul AȘM*), ceea ce în cifre absolute constituie 80,6 mil. lei și, respectiv, 528,0 mil. lei, a influențat pozitiv asupra renovării bazei tehnico-materiale prin reparația încăperilor, procurarea echipamentului și a contribuit la amplificarea cercetărilor. În ultimii doi ani, și sfera științei și inovării a fost influențată de efectele crizei financiar-economice, ca urmare fiind limitată finanțarea de la bugetul de stat, în anul 2010, până la 0,42% din PIB (315,9 mil. lei).

În același timp, conform informației AȘM, aceasta, în perioada auditată (anii 2004-2010), a obținut unele realizări importante, printre care: crearea, implementarea și omologarea noilor soiuri și hibrizi de plante cu o productivitate și rezistență sporită (119), crearea a noi tipuri de animale (10), elaborarea a 79 de mostre de mașini, dispozitive și ansambluri pentru cultivarea și procesarea materiei prime agricole. Au fost elaborate 32 de medicamente și forme farmaceutice noi, 46 de metode noi de diagnostic, tratament și profilaxie, peste 30 de dispozitive și aparate electronice pentru tratarea maladiilor, 11 dispozitive electronice și generatoare cu magneți permanenți pentru utilizare în energetică. Pe parcursul anilor 2006-2010, cercetătorii științifici au editat 646 de monografii, inclusiv peste 20 – în ediții prestigioase de peste hotare, 538 de manuale și ghiduri pentru elevi și studenți, 7847 de articole științifice în revistele naționale recenzate și 3875 – în reviste internaționale. S-a inițiat editarea colecțiilor științifice „Academica”, „Personalități notorii” etc. La diverse expoziții și saloane de inventică internaționale și naționale organizațiile din sfera științei și inovării au prezentat invenții, care au fost menționate cu 407 medalii de aur, 255 – de argint și 143 – de bronz. Inovațiile cercetătorilor din Republica Moldova au fost apreciate cu 1889 de distincții internaționale și 174 – naționale.

Totodată, acțiunile întreprinse nu au sporit în măsură deplină eficiența utilizării mijloacelor publice alocate, din cauza imperfecțiunii sistemului de comunicare și diseminare a rezultatelor cercetării, a mecanismului de finanțare și de management al unităților din sfera CDI, neîncurajării competitivității, nedeterminării criteriilor de evaluare a rezultatelor în sfera CDI și nevalorificării potențialului inovațional, precum și a neasigurării controlului asupra executării deciziilor adoptate.

Urmare acțiunilor de audit derulate, au fost identificate punctele slabe, care au limitat economicitatea, eficiența și eficacitatea gestionării banilor publici, precum și atingerea obiectivelor propuse în realizarea programelor de stat și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic, și anume:

- **La distribuirea banilor publici:**

- *Nerespectarea plafonului de repartizare a mijloacelor financiare, însoțită de dezavantajarea unor activități preconizate pentru cercetare, a afectat structura stabilită pentru finanțarea sferei CDI, pentru unele acțiuni fiind utilizate mijloace în mărimi mai mici față de cele prevăzute, iar pentru altele – în mărimi mai mari în comparație cu cele aprobate.*

- *Modul de alocare a mijloacelor publice necesită îmbunătățire. Neschimbarea modului existent de alocare a mijloacelor și neîncurajarea competitivității proiectelor înaintate mențin riscul major de sistare a unor proiecte și/sau de susținere a altora, neimplementate în termen. În perioada auditată, au fost sistate unele proiecte la derularea cărora se utilizase deja 12,8 mil. lei, precum și au fost alocate suplimentar mijloace financiare în sumă de 3,4 mil. lei pentru realizarea altor proiecte care nu au fost implementate în termenele stabilite.*

- **La organizarea concursurilor:**

- *N-a fost determinat clar modul de desemnare a experților independenți, prin urmare n-au fost asigurate principiile de obiectivitate și imparțialitate la evaluarea proiectelor înaintate.*

- *CCE, în perioada anilor 2005-2008, nu și-a exercitat atribuțiile de expertizare a proiectelor, ceea ce a permis finanțarea unor proiecte neexpertizate în valoare de 12,0 mil. lei.*

- **La elaborarea, finanțarea și monitorizarea programelor de stat:**

- *Modul de finanțare a CDI dezavantajează finanțarea programelor de stat, acestea fiind finanțate din mijloacele rămase după efectuarea tuturor cheltuielilor necesare întreținerii AȘM și a instituțiilor subordonate. Ca urmare, mijloacele alocate sînt insuficiente pentru realizarea acestora.*

- *Lipsa indicatorilor de evaluare a rezultatelor programelor de stat pînă în anul 2010 n-a permis determinarea gradului de eficiență a utilizării banilor publici, iar la proiectele din cadrul a 11 programe de stat analizate obiectivele stabilite s-au atins parțial.*

- **La crearea infrastructurii de inovare și monitorizarea activității:**

- *Controlul insuficient asupra gestionării banilor publici destinați reabilitării încăperilor și dotării cu echipament a acestora a generat utilizarea ineficientă, în anul 2007, a mijloacelor în sumă de 547,0 mii lei, efectuarea cheltuielilor*

neprevăzute de deviz în volum de 308,2 mii lei și dezafectarea mijloacelor în sumă de 190,0 mii lei.

– Argumentarea necorespunzătoare a mijloacelor alocate, precum și monitorizarea ineficientă a acestora de către Consiliul Suprem și AITT au permis utilizarea neeconomicoasă a banilor publici de către administratorii parcurilor și incubatorului.

– Nerealizarea deplină a obiectivelor stabilite la asociere în parcuri și incubator n-a permis acumularea veniturilor preconizate în sumă de 3,8 mil. lei, astfel cheltuielile pentru dezvoltarea infrastructurii inovaționale fiind realizate integral de către stat, acestea fiind cauzate de neacordarea facilităților fiscale prevăzute de legislație.

– Nerespectarea criteriilor stabilite pentru finanțarea activităților în cadrul inovării și transferului tehnologic, precum și excluderea cerinței de a se implementa doar proiectele ce conțin obiecte competitive ale proprietății intelectuale au permis susținerea unor proiecte care nu corespund cerințelor prevăzute.

• La finanțarea și monitorizarea proiectelor de transfer tehnologic

– Lipsa competitivității la concursurile de transfer tehnologic și incapacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic au determinat finanțarea activităților doar în cuantum de 1,0 – 4,1% din cele 10,0 % prevăzute.

– Nerespectarea principiilor de imparțialitate și obiectivitate la administrarea proiectelor de transfer tehnologic, ca urmare a implicării unora și aceluiași persoane în procesul de finanțare, monitorizare și executare, a contribuit la utilizarea ineficientă a mijloacelor bugetare.

– Nerespectarea Acordului de parteneriat de către AITT referitor la transferarea a 2,0 % din volumul producției inovaționale realizate de către rezidenții parcurilor a generat neacumularea mijloacelor în cuantum de 453,1 mii lei, destinate stimulării activității de inovare.

Raportul prezentat denotă că beneficiile realizate din activitatea de cercetare sînt modeste. Acestea sînt condiționate de selectarea neconformă a proiectelor cu relevanță științifică majoră și impact economic semnificativ, de evaluarea subiectivă a rezultatelor activității științifice, managementul necorespunzător în gestionarea eficientă a resurselor publice.

În acest Raport au fost înaintate o serie de recomandări, care vor contribui la administrarea mai eficientă a banului public, la monitorizarea adecvată a programelor de stat și a proiectelor din cadrul acestora, precum și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic.

INTRODUCERE

Potrivit Codului cu privire la știință și inovare, AȘM reprezintă unica instituție publică de interes național în sfera științei și inovării, este coordonator plenipotențiar al activității științifice și de inovare, cel mai înalt for științific al țării și consultantul științific al autorităților publice ale Republicii Moldova. Forul suprem al comunității științifice este **Asambleea AȘM**. Administrarea activității de cercetare este realizată de **Consiliul Suprem**, care este organul executiv al Asambleei, format din 17 membri, 12 – reprezentanți ai comunității științifice aleși de Asamblăe și 5 – din oficiu (conducerea AȘM). Pentru examinarea operativă a activităților de gestionare din sfera CDI a fost creat **Biroul Consiliului Suprem**, format din președinte, prim-vicepreședinte, vicepreședinți și secretarul științific general ai AȘM.

Politica de stat în sfera CDI a fost determinată în **Codul cu privire la știință și inovare** și în **cadrul primului Acord de parteneriat al Guvernului cu Academia de Științe** pentru perioada anilor 2005-2008, fiind susținută și în **cel de al doilea Acord de parteneriat** pentru anii 2009-2012. Existența Acordului de parteneriat sugerează tratamentul privilegiat acordat comunității științifice de către Guvern. O caracteristică majoră a acordului social al științei o constituie mecanismele speciale, care asigură echilibrul responsabilităților dintre Guvern și știință. Acest echilibru prevede atât valorile responsabilității guvernamentale, cât și pe cele ale unei comunități profesionale independente.

Conform Acordului, s-a prevăzut o creștere a cuantumului alocațiilor pentru sfera științei și inovării de la 0,35% din PIB în anul 2005, până la 0,80% – în anul 2009. Real alocațiile s-au majorat, însă n-au atins nivelul preconizat, în anul 2009 alcătuind 0,70 %. Pentru anul 2010, în legătură cu starea critică a economiei naționale, părțile au convenit că alocațiile destinate sferei științei și inovării vor constitui 0,53% din PIB, real acestea fiind de 0,42% din PIB. Procesul de realizare a politicii de stat în sfera CDI este prezentat schematic în *Figura nr.1*.

Figura nr.1

Sursă: Codul cu privire la știință și inovare, Acordurile de parteneriat, Statutul AȘM

Evaluarea potențialului științific și acreditarea institutelor de cercetare este funcția **CNAA**, protejarea proprietății intelectuale și a dreptului de autor – a **AGEPI**, evaluarea proiectelor în bază de concurs – a **CCE**.

Atribuțiile și direcțiile activității de bază ale Consiliului Suprem sînt următoarele:

- *identifică direcțiile strategice ale sferei științei și inovării;*
- *distribuie alocațiile bugetare conform direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării;*
- *organizează elaborarea programelor de stat, a programelor științifice și tehnico-științifice internaționale, precum și a mecanismelor de realizare a acestora;*
- *elaborează mecanismele de monitorizare și de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera științei și inovării, precum și cele de formare a piețelor de produse ale acestei sfere;*
- *promovează activitatea de inovare și transfer tehnologic.*

În scopul desfășurării activității de cercetare științifică, de învățământ și de transfer tehnologic al rezultatelor științifice și inovațiilor, valorificării lor prin activități economice, s-au format **clustere științifico-tehnologice**. Rezultatele cercetărilor științifice sînt implementate prin proiecte de inovare și transfer tehnologic, monitorizate de către AITT, care administrează activitatea **parcurilor științifico-tehnologice, incubatorului de inovare** și gestionează patrimoniul transmis.

Finanțarea activităților din sfera științei și inovării, conform direcțiilor prioritare de dezvoltare a științei, aprobate prin Hotărîrea Parlamentului nr.1401–XV din 24.10.2002¹, s-a efectuat în sistem instituțional și competițional: programe de stat, proiecte independente, internaționale și cele de inovare și transfer tehnologic. Mijloacele alocate sferei CDI, în perioada anilor 2005-2010, se prezintă în *Tabelul nr.1*.

Tabelul nr.1

Alocații pentru sfera CDI în perioada anilor 2005-2010

Denumire	Anii, mil.lei						Total general
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
<i>Cercetări științifice, inclusiv:</i>	96,8	135,7	206,0	258,0	261,5	245,9	1199,4
✓ <i>proiecte instituționale</i>	90,1	115,8	170,5	217,0	213,2	209,2	1011,3
✓ <i>programe de stat</i>	5,7	11,0	20,0	17,9	18,4	9,8	82,8
✓ <i>proiecte independente (pentru tinerii savanți și internaționale)</i>	-	5,9	7,2	10,8	14,1	13,0	51,0
✓ <i>proiecte de transfer tehnologic și de creare a infrastructurii inovatoare</i>	1,0	3,0	8,3	12,3	15,8	13,9	54,3
<i>Pregătirea cadrelor științifice</i>	8,2	11,5	11,9	14,3	17,5	13,5	76,9
<i>Întreținerea instituțiilor de deservire și organelor administrative</i>	19,7	31,6	63,9	91,8	64,6	56,5	327,1
Total pentru sfera CDI	124,7	178,8	281,8	364,1	343,6	315,9	1603,4

Sursă: Rapoartele financiare ale AȘM

Datele din tabel denotă că 74,8% din cheltuielile totale au fost utilizate pentru realizarea proiectelor instituționale, care au fost verificate în cadrul controalelor/auditelor regularității efectuate anterior de către Curtea de Conturi la AȘM. Actuala misiune de audit s-a axat pe programele de stat și pe proiectele de inovare și transfer tehnologic, ținîndu-se cont de importanța acestora în relansarea economiei naționale.

¹ Hotărîrea Parlamentului nr.1401–XV din 24.10.2002 „Pentru aprobarea Listei direcțiilor prioritare de cercetare-dezvoltare pe anii 2003-2010, finanțate din bugetul de stat” (în continuare – Hotărîrea Parlamentului nr.1401-XV).

SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI

Efectuarea de către Curtea de Conturi a auditului performanței utilizării mijloacelor publice pentru știință și inovare la Academia de Științe a Republicii Moldova, în perioada anilor 2004-2010, s-a axat pe evaluarea performanțelor atinse în sfera CDI, preponderent pe realizarea programelor de stat și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic, fiind motivată de interesul societății față de efectul realizărilor în domeniul cercetării și dezvoltării științei. Auditul a fost inițiat în scopul asigurării unei eficacități mai sporite a mijloacelor destinate pentru sfera științei și inovării de către Consiliul Suprem, localizării zonelor în care rezultatele activității de cercetare, dezvoltare și inovare au înregistrat un nivel redus, cu identificarea cauzelor acestora, înaintînd recomandări menite să îmbunătățească managementul financiar și să eficientizeze utilizarea acestora.

Obiectivul general al auditului a constat în analiza performanțelor utilizării mijloacelor financiare publice în cadrul sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare, cu formularea unor recomandări în scopul îmbunătățirii proceselor aferente domeniului vizat. Finanțarea științei din banii publici necesită și justificarea cheltuielilor. Valorificarea rezultatelor în schimbul banilor investiți în cercetare se va examina prin prisma relevanței sociale și utilității economice. Aspectele menționate vor fi urmărite prin intermediul proiectelor și programelor de stat, pe cele trei componente ale activității de cercetare, dezvoltare și inovare.

Obiectivele specifice ale auditului au urmărit să răspundă la următoarele întrebări:

- ✓ **Politicile și procedurile folosite de Consiliul Suprem la distribuirea alocațiilor bugetare din sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare sînt oare cele mai optime pentru realizarea beneficiilor scontate?**
- ✓ **Programele de stat sînt elaborate și monitorizate adecvat de către Consiliul Suprem?**
- ✓ **Beneficiile realizate din implementare sînt comensurabile cu nivelul de finanțare?**

Curtea de Conturi prezintă în acest Raport constatările și concluziile principale ale auditului, considerîndu-le a fi relevante pentru Parlament, Guvern, comunitatea științifică, societate, precum și pentru alte părți interesate.

Domeniul de aplicare și metodologia sînt descrise în Anexa nr 1.

CONSTATĂRILE AUDITULUI

OBIECTIVUL I: POLITICILE ȘI PROCEDURILE FOLOSITE DE CONSILIUL SUPREM LA DISTRIBUIREA ALOCAȚIILOR BUGETARE DIN SISTEMUL DE CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE SÎNT OARE CELE MAI OPTIME PENTRU REALIZAREA BENEFICIILOR SCONTATE?

Consiliul Suprem organizează elaborarea programelor de stat, programelor științifice și tehnico-științifice internaționale, mecanismele de realizare și monitorizare a acestora și distribuie, în baza Acordului de parteneriat, alocațiile bugetare conform direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării. Însă, deși distribuirea mijloacelor financiare s-a efectuat pe direcții strategice, unele criterii și principii de repartizare au fost imperfecte și nu s-au respectat din cauza implementării insuficiente a politicilor și procedurilor elaborate și a neasigurării unui control managerial adecvat. Ca urmare, nu s-au obținut unele beneficii scontate.

Modul și criteriile de distribuire a mijloacelor financiare pentru sfera CDI necesită perfecționare

Programele de cercetare-dezvoltare și inovare sînt principalele instrumente de implementare a politicii de stat în domeniu. Consiliul Suprem a administrat și a elaborat proceduri prin care prognozează, planifică, alocă, monitorizează și evaluează utilizarea resurselor pentru implementarea politicilor în domeniu. Cu toate acestea, datorită complexității și caracterului contradictoriu al unor criterii prestabilite, aplicarea instrumentelor elaborate este dificilă.

■ Repartizarea mijloacelor financiare pe direcțiile strategice este diferențiată

Realizarea politicii de stat în sfera științei și inovării determină concentrarea resurselor și organizarea activității pe direcțiile strategice ale sferei științei și inovării, care urmează a fi identificate în funcție de tendințele de pe plan internațional, de potențialul național, de necesitățile dezvoltării social-economice a țării. Direcțiile strategice ale activității din sfera științei și inovării pentru anii 2006-2010 au fost stabilite conform Hotărîrii Parlamentului nr.160-XVI din 21.07.2005² și includ:

- I. Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene.*
- II. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă.*
- III. Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății.*
- IV. Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară.*
- V. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi.*
- VI. Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile.*

Evoluția mijloacelor financiare alocate pentru realizarea cercetărilor științifice, de inovare și transfer tehnologic, conform direcțiilor strategice menționate, se prezintă în *Tabelul nr.2*.

² Hotărîrea Parlamentului nr.160-XVI din 21.07.2005 „Cu privire la aprobarea Direcțiilor strategice ale activității din sfera științei și inovării pentru anii 2006-2010”.

Repartizarea mijloacelor financiare, conform direcțiilor strategice, în perioada anilor 2005-2010

Denumirea	Anii, mil.lei												Total	
	2005		2006		2007		2008		2009		2010			
	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
<i>Direcția strategică I</i>	5,7	6,2	11,0	8,8	17,9	8,7	27,5	10,8	28,6	11,3	29,3	12,3	119,9	10,2
<i>Direcția strategică II</i>	28,1	30,4	32,8	26,3	51,2	24,9	57,4	22,5	56,1	22,1	58,2	24,4	283,8	24,2
<i>Direcția strategică III</i>	25,0	27,1	25,4	20,4	36,7	17,8	44,0	17,2	44,0	17,3	40,6	17,0	215,7	18,4
<i>Direcția strategică IV</i>	28,6	31,0	31,3	25,1	51,1	24,8	66,5	26,1	63,4	25,0	65,4	27,4	306,4	26,2
<i>Direcția strategică V</i>	3,8	4,1	21,1	16,9	44,1	21,4	53,5	21,0	52,6	20,7	39,8	16,7	214,9	18,4
<i>Direcția strategică VI</i>	1,1	1,2	3,2	2,6	5,0	2,4	6,2	2,4	9,0	3,5	5,7	2,4	30,3	2,6
Total general	92,3	100,0	124,8	100,0	206,0	100,0	255,1	100,0	253,7	100,0	239,0	100,0	1171,0	100,0

Sursă: Rapoartele financiare anuale ale AȘM, rapoartele Consiliului Suprem

Datele indicate relevă că, în perioada analizată, cele mai valoroase investiții s-au îndreptat în domeniul agriculturii (*Direcția IV*) și al valorificării resurselor umane și naturale (*Direcția II*), ponderea acestora în cheltuielile totale constituind 26,2% și, respectiv, 24,2%, pe când pentru alte 2 Direcții – „Eficientizarea complexului energetic” (*Direcția VI*) și „Edificarea statului de drept” (*Direcția I*) – numai 2,6% și, respectiv, 10,2%. Totodată, cheltuielile pentru Direcția „Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății” (*Direcția III*), în anul 2010, s-au micșorat de 1,7 ori față de anul 2005. Devierile sînt cauzate de mai mulți factori, printre care specificul dezvoltării economice a țării, politica de stat promovată în domeniul CDI, lipsa competitivității la concursurile anunțate pentru realizarea programelor de stat și a unor proiecte.

■ Principiile stabilite la repartizarea mijloacelor bugetare nu sînt respectate pe deplin

Codul a determinat sursele de finanțare, iar Acordul de parteneriat – principiile bazate pe finanțarea acțiunilor în sfera științei și inovării reieșind din cuantumul stabilite pentru perioada anilor 2005-2010. Mijloacele alocate sferei CDI sînt precizate anual printr-un Protocol, care este parte componentă a Acordului, și sînt repartizate ținînd cont de necesitățile estimate pentru întreținerea organizațiilor din sfera științei și inovării, aparatelor administrative în domeniu, precum și pentru alte acțiuni. Astfel, modul elaborat asigură organizațiile din sfera științei și inovării în primul rînd cu volumul necesar de mijloace pentru întreținerea acestora. Concomitent, acestea justifică cheltuielile necesare prin abordarea temelor de cercetare și prin faptul că unele domenii sînt unice.

Potrivit Regulamentului³, care face parte din Acord, volumul total de finanțare a sferei CDI este distribuit pe acțiuni, în cuantumuri și conform criteriilor stabilite. Pentru finanțarea cercetărilor fundamentale, aplicate și de transfer tehnologic, în conformitate cu modulul stabilit, s-au prevăzut, în perioada anilor 2005-2008, pînă la 76,0% din volumul total de finanțare și pînă la 80,0% – în anii 2009-2010. În rest, mijloacele în volum de pînă la 24,0 %, în anii 2005-2008, și pînă la 20,0 %, în anii 2009-2010, au fost alocate pentru pregătirea cadrelor, întreținerea instituțiilor

³ Hotărîrile Guvernului nr. 27 din 22.01.2009 și nr. 80 din 28.01.2005 cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2009-2012 și pentru anii 2005-2008. Anexa nr. 2 – Regulamentul privind finanțarea activităților în sfera științei și inovării.

auxiliare și a aparatului administrativ al Consiliului Suprem, AITT (în anii 2005-2008) și CNAA. Distribuirea volumului total de finanțare pentru sfera CDI, potrivit acțiunilor și cuantumului stabilit, se prezintă în *Tabelul nr.3*.

Tabelul nr.3

Distribuirea alocațiilor financiare pentru sfera CDI

Denumirea acțiunii	Cuantumul, %													
	Prevăzut de Acord pentru anii 2005-2008	Repartizat de CSȘDT								Prevăzut de Acord pentru anii 2009-2012	Repartizat de CSȘDT			
		2005		2006		2007		2008			2009		2010	
		Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%		Suma	%	Suma	%
Finanțarea cercetărilor fundamentale, aplicate și de transfer tehnologic	<i>pînă la 76,0</i>	96,8	77,6	135,7	75,9	206,0	73,1	258,0	70,9	<i>pînă la 80,0</i>	261,5	76,1	245,9	77,8
Pregătirea și perfecționarea cadrelor de înaltă calificare	<i>pînă la 8,0</i>	8,2	6,6	11,5	6,6	11,9	4,2	14,3	3,9	<i>pînă la 10,0</i>	17,5	5,1	13,5	4,3
Instituții și acțiuni neatribuite la alte grupuri	<i>pînă la 10,0</i>	9,5	7,6	23,1	12,9	53,0	18,8	81,1	22,3	<i>pînă la 10,0</i>	55,3	16,1	48,0	15,2
Întreținerea instituțiilor autorităților publice centrale în domeniu	<i>pînă la 6,5</i>	10,2	8,2	8,5	4,9	10,9	3,9	10,7	2,9	<i>pînă la 5,0</i>	9,3	2,7	8,5	2,7
Total sferei științei și inovării, mil.lei	-	124,7	100,0	178,8	100,0	281,8	100,0	364,1	100,0	-	343,6	100,0	315,9	100,0

Sursă: Acordurile de parteneriat între Guvern și AȘM, rapoartele financiare ale AȘM

Din cele prezentate rezultă că repartizarea mijloacelor s-a efectuat conform unui sistem de referință, ce prevede alocarea acestora în cuantumuri „pînă la”. În cazul, cînd nu este stabilită limita minimă sau fixă a alocațiilor, acestea se repartizează aleatoriu, la decizia Consiliului Suprem, care reprezintă comunitatea științifică.

Misiunea de audit a constatat că n-a fost respectată cu strictețe modalitatea de finanțare stabilită. Astfel, în anul 2008, cercetările științifice s-au finanțat în cuantum de 70,9% în loc de 76,0%, pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor – 3,9% față de 8,0%, pe cînd la întreținerea instituțiilor neatribuite la alte grupuri s-au distribuit 22,3% față de 10,0% prevăzute.

De remarcat că, în anii 2009-2010, Consiliul Suprem a majorat alocațiile pentru finanțarea cercetărilor științifice de la 76,0% pînă la 80,0%, însă, de fapt, la capitolul respectiv au fost direcționate 73,8 % și, respectiv, 76,2 %, deoarece o parte din mijloace în sumă de 13,3 mil.lei (8,0 mil.lei – în anul 2009 și 5,3 mil.lei – 2010), sau 2,2% anual, au fost utilizate pentru crearea infrastructurii inovatoare (*procurarea utilajului, echipamentului, reparația încăperilor ș.a.*) și pentru procurarea centralizată a echipamentului, pe cînd acestea urmau a fi efectuate din contul cheltuielilor prevăzute la întreținerea instituțiilor și pentru acțiuni neatribuite la alte grupuri.

De asemenea, plafonul cheltuielilor pentru pregătirea cadrelor (*doctoranzi, postdoctoranzi*) a fost majorat, în anul 2009, de la 8,0% pînă la 10,0%, deși, în perioada anilor 2005-2008, nu s-au valorificat toate mijloacele aprobate, cuantumurile constituind de la 3,9% pînă la 6,6%. Și după modificare, în anii 2009-2010, cuantumurile au fost cu mult mai mici, constituind 5,1% și, respectiv, 4,3 %.

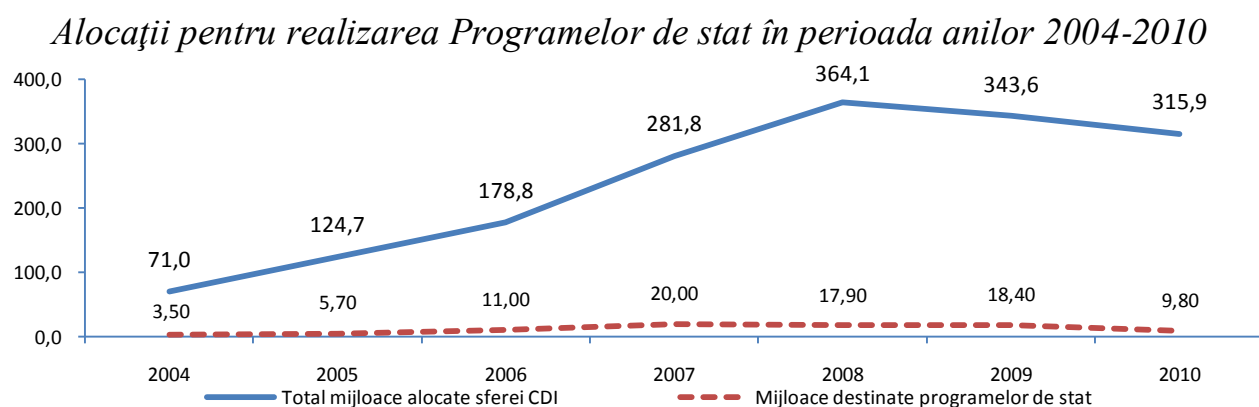
Totodată, la capitolul instituții și acțiuni neatribuite la alte grupuri, fiind prevăzut cuantumurile cheltuielilor pînă la 10,0% din volumul total pentru sfera CDI, acesta a fost depășit considerabil și, în anul 2008, a atins cifra de 22,3%. Depășirea a fost condiționată de includerea cheltuielilor efectuate pentru investiții capitale în volum de 111,5 mil.lei (*din care: în anul 2007 – 24,7 mil.lei; în anul 2008 – 41,9 mil.lei; în anul 2009 – 22,5 mil.lei și în anul 2010 – 22,4 mil.lei, sau în medie de la 6,6% pînă la 11,5% anual din volumul total al mijloacelor pentru sfera CDI*), destinate

creării rețelei „Educație și Cercetare” pentru *Liceul Academic și Universitatea AȘM*. În realitate, aceste cheltuieli urmau a fi planificate la investiții capitale destinate învățământului, și nu pentru cele destinate sferei CDI. Totodată, se menționează că, deși cheltuielile pentru investiții capitale destinate liceului și universității au fost prevăzute în Legile bugetului de stat, totuși Acordul de parteneriat încheiat cu Guvernul n-a stipulat un asemenea mod de finanțare.

■ **Modul de repartizare a mijloacelor necesită perfecționare**

Principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării, conform Codului, o reprezintă programele de stat, care includ un complex de proiecte, însă Regulamentul nu prevede repartizarea acestora în cantumuri fixe. Astfel, finanțarea programelor de stat se determină din cantumul total de finanțare a sferei științei și inovării prin excluderea tuturor sumelor necesare domeniului CDI. Alocațiile pentru realizarea Programelor de stat sînt reflectate în *Diagrama nr.1*.

Diagrama nr.1

Sursă: Rapoartele financiare anuale

Datele prezentate scot în evidență următoarele aspecte, precum evoluția negativă a indicatorului privind ponderea alocațiilor pentru programele de stat, în timp ce în anii 2006-2007 s-a înregistrat creșterea volumului total al mijloacelor alocate.

Mijloacele destinate sferei științei și inovării se repartizează atât membrilor instituționali ai AȘM (*organizații subordonate direct AȘM*), cât și membrilor de profil (*organizații cu subordonare metodico-științifică AȘM*) și membrilor afiliați (*organizațiile de drept privat din sfera științei și inovării*).

Analiza prezentată denotă că, datorită adoptării Codului și încheierii Acordurilor între Guvern și AȘM, știința a profitat cu adevărat de avantajele finanțărilor din partea statului. Totodată, pentru a justifica în mod public creșterea fondurilor, în dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice ar trebui să devină o prioritate politica de finanțare, bazată pe o repartizare echitabilă a mijloacelor financiare atât pentru domeniile de cercetare, cât și pentru toți membrii AȘM.

Modul de repartizare a fondurilor publice și de organizare a concursurilor n-a încurajat pe deplin competitivitatea proiectelor

Criteriile aplicate de Consiliul Suprem la repartizarea fondurilor nu au stimulat cercetarea performantă și competitivitatea proiectelor-oferte cu caracter aplicativ, ci a fost un mod de finanțare a organizațiilor din sfera științei și inovării. Consiliul Suprem, în unele cazuri, n-a ținut cont de opiniile evaluatorilor la expertizarea proiectelor prezentate la concurs. Modul de alocare a mijloacelor publice a fost influențat de imperfecțiunea sistemului de comunicare și diseminare a rezultatelor cercetării, mecanismului de finanțare și de management al unităților din sfera CDI, de neîncurajarea competitivității. Ca urmare, au fost finanțate unele proiecte în volum de 12,8 mil.lei, care pe parcurs au fost sistate, iar pentru alte 9 proiecte s-au alocat suplimentar 3,4 mil.lei, nefiind realizate obiectivele în termenele stabilite.

Finanțarea pe bază de proiecte, prin competiție începută în anul 2005 și extinsă ulterior, urma să determine schimbări privind modul de acces la resursele publice. Organizarea și desfășurarea concursului sînt atribuite Consiliului Suprem, înregistrarea și organizarea expertizei – secțiilor de știință și CCE. Ultimul pînă în anul 2009 nu și-a exercitat atribuțiile, limitîndu-se doar la totalizarea rezultatelor concursurilor și la recomandarea proiectelor, spre finanțare, Consiliului Suprem.

Urmare analizei, verificării și testării documentelor de concurs, s-au constatat unele deficiențe la organizarea concursurilor, ceea ce a influențat procesul de repartizare a mijloacelor financiare, după cum urmează:

- *Anunțarea publică a concursurilor n-a fost cea mai reușită, datorită faptului că n-a fost stabilită ediția în care urmau să fie publicate anunțurile despre concursuri, ca urmare, acestea se publicau în diferite ediții, fiind dificilă urmărirea lor, deși toate anunțurile au fost plasate pe site-ul AȘM.*
- *Nu este clar determinată procedura de desemnare a experților independenți pentru expertizarea proiectelor înaintate la concurs. Aceste funcții le reveneau secțiilor de științe ale AȘM, care formau comisii, membrii căroră aveau în majoritate tangențe cu proiectele înaintate la concurs, astfel creîndu-se conflicte de interese. Se exemplifică că unii experți au evaluat proiectele înaintate de instituțiile în care aceștia activau. Toți experții nu semnează declarații privind obligația de a se conforma principiilor de obiectivitate și imparțialitate, nedeclarînd astfel rapoarturi de tangențe sau conflicte de interese.*

Se menționează că, începînd cu anul 2009 (*semestrul II*), CCE a desemnat de sine stătător evaluatori pentru expertiza proiectelor, însă nici pînă în prezent nu este determinată clar procedura de desemnare a acestora.

- *Nici Consiliul Suprem, și nici CCE nu evaluează corespunzător costul proiectelor expertizate. Aceste funcții real sînt executate de către Direcția politici, management și monitorizare în sfera științei și inovării, care nu are personal calificat în domeniu. În acest caz, este necesară implicarea sau conlucrarea cu alte structuri ale Consiliului Suprem.*

- *Unele proiecte instituționale au fost evaluate formal, iar altele au fost finanțate în lipsa procedurii de concurs. În acest context, se exemplifică, finanțarea*

a 287 de proiecte instituționale, aprobate pentru realizare în perioada anilor 2006-2010, expertiza cărora, contrar Regulamentului privind organizarea și desfășurarea concursului⁴ n-a fost efectuată, din motiv că acestea au fost deja aprobate la consiliile științifice ale institutelor. Ulterior, în anii 2008-2010, fără a iniția procedura de concurs sau fără a fi expertizate, au fost finanțate încă 8 proiecte, în valoare de 12,0 mil.lei, din care proiectul realizat de Î.S. „IDSF” cu costul de 5,3 mil.lei și cel pentru editarea Enciclopediei Moldovei – 6,4 mil.lei. De menționat că proiectul realizat de Î.S. „IDSF” s-a finanțat în lipsa calculelor justificate ale costurilor (n-au fost prezentate, la solicitarea auditului) și în prezent întreprinderea prestează servicii informaționale instituțiilor AȘM în baza unor tarife neargumentate.

- *Tematica instituțională se intersectează cu tematica unor programe de stat.* Exemplificăm că, în perioada anilor 2006-2010, au fost finanțate și executate lucrări în volum de 1,6 mil.lei, în cadrul programului instituțional realizat de UTM, privind tehnologiile de prelucrare a materiei prime agricole. Totodată, în anii 2006-2009, aceste lucrări au fost finanțate cu 2,5 mil.lei și în cadrul programului de stat „*Tehnologii de prelucrare a materiei prime agricole și de păstrare a producției agroalimentare cu consum redus de energie*”.

În contextul celor expuse, se relevă că, deși prevederile Codului au stabilit modul de organizare și desfășurare a concursului proiectelor în sfera științei și inovării, procedura de selectare și desemnare a experților este și în continuare un punct slab al procesului de organizare a concursurilor, precum și de evidențiere a beneficiilor scontate în urma investigațiilor și de evaluare a resurselor necesare. Totodată, concursul proiectelor instituționale, pentru anii 2006-2010, și cel al proiectelor de inovare și de dezvoltare a infrastructurii inovaționale nu s-au organizat. Acestea au fost condiționate de restrângerea rolului CCE, în perioada anilor 2005-2008, care n-a fost bine determinat și s-a limitat doar la executarea funcțiilor de intermediere între secțiile de știință și Consiliul Suprem, situația fiind ameliorată din anul 2009 (semestrul II).

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Deși Consiliul Suprem are rolul și responsabilitatea de a defini obiective strategice și tactice, de a evalua și de a aplica politicile necesare realizării obiectivelor naționale privind cercetarea științifică, acesta nu are elaborată Strategia de dezvoltare pentru o perioadă îndelungată. Complexitatea unor criterii prestabilite la finanțarea sferei CDI, aplicarea neadecvată a instrumentelor elaborate condiționează neîndeplinirea unor obiective aprobate. Finanțarea sectorului este în creștere, dar aceasta rămâne integral realizată de stat, fără a fi implicat suficient sectorul privat, ceea ce demonstrează că ultimul nu este cointerestat în rezultatele cercetărilor sau nu are capacitatea de a absorbi inovațiile. În acest context, este necesară restructurarea relațiilor dintre societatea civilă, sectorul economic, știință și administrația publică în beneficiul dezvoltării continue a Republicii Moldova. Acordul de parteneriat indică avantajele acordate comunității științifice de către Guvern, dar nu și ale AȘM față de societate. Astfel, ar fi benefic să fie

⁴ Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului programelor de stat, de inovare și transfer tehnologic și proiectelor din cadrul acestora, proiectelor de cercetări științifice fundamentale, proiectelor de cercetări științifice aplicative și proiectelor independente în sfera științei și inovării. Anexa nr. 3 la Acordul de parteneriat pentru anii 2009-2012.

identificate clar și concret și angajamentele acesteia. Dacă în continuare nu va fi îmbunătățit procesul de concurs și competitivitate, dacă nu va spori eficacitatea și calitatea expertizelor, persistă riscul să nu fie realizate scopurile de generare a ideilor, care permit obținerea de noi produse, procese și servicii și, în final, progresul social-economic al statului.

Reieșind din cele expuse, se recomandă conducerii Consiliului Suprem:

Recomandarea nr.1. Să elaboreze Strategia națională în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării, folosind practica europeană, în scopul stabilirii domeniilor prioritare, obiectivelor și mecanismelor clar definite, precum și să determine măsurile specifice pentru implementarea acestei politici.

Recomandarea nr.2. Să înainteze Guvernului propuneri de modificare a Regulamentului privind finanțarea activităților în sfera științei și inovării referitor la finanțarea programelor de stat, îmbunătățirea schemei de finanțare existente prin determinarea clară a limitelor de finanțare a activităților de cercetare, totodată să stabilească criterii echitabile de finanțare atât a membrilor instituționali, cât și a celor de profil.

Recomandarea nr.3. Să îmbunătățească schema de finanțare existentă prin determinarea clară a limitelor de finanțare a activităților, totodată ținându-se cont de stimularea parteneriatului între universități, institute de cercetări și agenți economici.

Recomandarea nr.4. Să reevalueze modul de organizare și de efectuare a expertizei proiectelor și programelor din domeniul științei și inovării, în vederea aplicării corecte atât a procedurilor stabilite, cât și a selectării personalului implicat în proces, cu stabilirea baremelor la proiectele înaintate spre finanțare.

Recomandarea nr.5. Să creeze o bază de date, în cadrul Consiliul Suprem, cu acces liber, care să cuprindă toate abordările tematicilor de cercetare pe domenii, efectuate de organizațiile din sfera științei și inovării în ultimii 10 ani, pentru a nu admite dublarea tematicilor proiectelor realizate.

OBIECTIVUL II: PROGRAMELE DE STAT SÎNT ELABORATE ȘI MONITORIZATE ADECVAT DE CĂTRE CONSILIUL SUPREM?

În perioada anilor 2004-2010, din bugetul de stat s-au alocat 86,3 mil. lei pentru 25 de programe de stat, în cadrul lor fiind realizate 271 de proiecte. Deși programele de stat sînt principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării, acestea, din insuficiența mijloacelor financiare alocate, nu au devenit instrumentul principal de realizare a politicii de stat. Monitorizarea și dirijarea activităților întreprinse de Consiliul Suprem s-au aflat în fața unei probleme dificile – absența unui sistem instituțional de măsurare a eficienței și eficacității cheltuielilor publice, care a fost și este influențată de finanțarea insuficientă a programelor de stat.

Prin adoptarea Codului și altor acte legislative și normative, un obiectiv al reorganizării cercetării științifice instituționale a fost implementarea managementului prin proiecte din cadrul programelor de stat, care reprezintă principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării. Prin promovarea acestor structuri, s-a prevăzut reducerea duratei cercetărilor științifice pe calea concentrării potențialului științific și a resurselor din cadrul instituțiilor, în comparație cu varianta clasică, și facilitarea contactelor științifice. Proiectele în cadrul programelor de stat trebuie să fie orientate spre soluționarea celor mai importante probleme în dezvoltarea social-economică a țării, să conțină noutăți științifice sau tehnologice, care să fie argumentate din punct de vedere științific și financiar, precum și să definească rezultatele scontate și modalitățile de monitorizare transparentă a lor.

Elaborarea și finanțarea programelor de stat pe priorități strategice necesită perfecționare

Programele de stat realizate pe bază de proiecte, selectate prin concurs, urmau să schimbe și posibilitatea de acces la banii publici. În realitate, atât modul de elaborare și evaluare a programelor de stat, cât și cel de finanțare n-au fost cele mai perfecte, acestea fiind cauzate de lipsa unei expertize adecvate, precum și de voința Consiliului Suprem de a satisface cîți mai mulți solicitanți de resurse.

Implementarea politicii de stat prin promovarea programelor de stat a început în anul 2004, cînd au fost elaborate primele 7 programe, care au inclus 42 de proiecte, ca mai apoi în anul 2010 să se realizeze 11 programe cu 66 de proiecte. Deși art.59 alin.(2) din Cod prevede ca Guvernul să definească lista programelor de stat, în perioada anilor 2005-2010, acestea au fost confirmate doar de Consiliul Suprem, totodată fiind aprobate în Acordul de parteneriat pentru finanțare.

Conform modului stabilit, termenul de realizare a unui program este de 4 ani (5 ani în perioada anilor 2004-2008), iar a proiectelor din cadrul acestuia – 2 ani. Evoluția mijloacelor alocate, numărul programelor și proiectelor realizate, în perioada analizată, se prezintă în *Tabelul nr. 4*.

Alocații pentru realizarea Programelor de stat în perioada anilor 2004-2010

Anii	Programe de stat		Volumul total al alocațiilor destinate sferei științei și inovării, mil.lei		Inclusiv alocații destinate programelor de stat, mil.lei		Ponderea programelor de stat în totalul finanțării, %	
	Numărul de programe	Inclusiv numărul proiectelor realizate în cadrul programelor de stat	Precizat	Executat	Precizat	Executat	Precizat	Executat
1	2	3	4	5	6	7	8=6/4*100	9=7/5*100
2004	7	42	71,0	71,0	3,5	3,5	4,9	4,9
2005	7	46	124,7	123,2	5,7	5,7	4,6	4,6
2006	13	66	178,8	177,8	11,0	11,0	6,2	6,2
2007	16	109	281,8	281,4	20,0	19,9	7,1	7,1
2008	15	111	364,1	366,0	17,9	17,8	4,9	4,9
2009	13	96	343,6	318,9	18,4	16,9	5,4	5,3
2010	11	66	315,9	312,4	9,8	9,7	3,1	3,1
Total	26	271	1679,9	1650,7	86,3	84,5	5,1	5,1

Sursă: Rapoartele financiare anuale

Din datele prezentate rezultă că, dacă în anul 2004 volumul de finanțare a programelor de stat a constituit numai 3,5 mil.lei, ori 4,9 % din volumul total al alocațiilor bugetare pentru cercetări științifice, atunci în anul 2010 s-au alocat 9,8 mil.lei, totodată ponderea acestora în volumul total s-a micșorat pînă la 3,1%, acest fapt fiind condiționat și de micșorarea volumului de finanțare a sferei științei și inovării în anul 2010. Menționăm că pe parcurs, în anul 2007, alocațiile au fost de 2 ori mai mari, însumînd 20,0 mil.lei, fiind realizate 16 programe cu 109 proiecte.

Consiliul Suprem practică un sistem egalitarist de acordare a finanțării pentru proiecte de cercetare – în medie cîte 150,0 mii lei/anual, pentru un număr mare de proiecte. Această situație este cauzată de limitarea sumelor alocate pentru proiectele solicitate (care au constituit, în perioada anilor 2004-2008, cîte 200,0 mii lei/anual, iar în anii 2009-2010 – cîte 400,0 mii lei/anual), ceea ce nu permite atingerea obiectivelor de cercetare, din lipsa mijloacelor necesare. Totodată, suma mijloacelor alocate pentru realizarea unui proiect este de circa 2 ori mai mică față de limitele stabilite, deoarece programele de stat se finanțează doar din mijloacele rămase după repartizarea acestora pentru cheltuielile necesare întreținerii AȘM și instituțiilor subordonate.

În anii 2004-2010, au fost repartizate mijloace financiare în volum de 86,3 mil.lei pentru realizarea programelor de stat, care au fost definitivate în funcție de direcțiile strategice ale activității în sfera științei și inovării. În perioada analizată, în majoritate, s-au realizat programe de stat în cadrul a 3 Direcții strategice: „*Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi*”, „*Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară*”, „*Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă*”, pentru care s-au alocat circa 70,0% din mijloacele destinate realizării programelor de stat. Astfel, alte 3 Direcții strategice au beneficiat doar de 30,0% din volumul alocat, din care Direcția „*Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene*” – 5,8%. De altfel, pentru această direcție strategică abia în anul 2009 s-au anunțat concursuri pentru selectarea proiectelor.

Conform modului prevăzut de Acordul de parteneriat, problemele ce necesită soluționare în cadrul programelor de stat se însoțesc de concepții, care sînt selectate prin concurs și sînt expertizate. Testarea documentelor denotă cazuri de aprobare a concepțiilor, la care avizele CCE au fost negative, precum și cazuri de aprobare a unor proiecte în cadrul programelor pentru care n-au fost anunțate concursuri. Astfel, în anul 2009, la Direcția „*Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății*”, deși nu s-a anunțat concursul concepțiilor, au fost selectate proiecte în cadrul programului de stat „*Hepatitele și cirozele, profilactica și metode avansate de tratament*”. În anul 2010, CCE l-a apreciat pozitiv și l-a recomandat, spre finanțare, Consiliului Suprem. Totodată, conceptul programului de stat „*Elaborarea sistemului modern de organizare a asistenței de reabilitare medicală pentru persoanele cu dezabilități neurologice din RM*”, apreciat pozitiv de CCE în anul 2010 și recomandat, spre finanțare, Consiliului Suprem, n-a fost acceptat de către acesta, care a dat prioritate cercetărilor fundamentale și aplicative în matematică și celor de stabilire a nivelului competitivității Republicii Moldova în contextul mondial și regional. Se relevă că programul „*Cercetări fundamentale și aplicative în matematică*” a fost respins de către unul din cei doi experți, menționîndu-se că conceptul nu are formulate probleme ce prezintă interes teoretic și că acesta nu corespunde cerințelor unui program de stat, iar obiectivele propuse sînt deja incluse în curriculumul unor discipline școlare. De asemenea, n-a fost susținut de către experți nici programul „*Stabilirea nivelului competitivității Republicii Moldova în contextul mondial și regional*”, care a fost recomandat doar condiționat.

Pe parcursul perioadei analizate, deși Consiliul Suprem a anunțat concursul concepțiilor programelor pentru cercetări în domeniile energiei regenerabile, tehnologiilor noi și materialelor de construcții, tehnologiilor avansate de producere a sucurilor, tehnologiilor de asanare a viței de vie și de ameliorare a calității vinurilor, soiurilor noi de plante eterooleaginoase, concepții pentru unele programe de stat n-au parvenit, iar pentru altele care au parvenit au fost apreciate nefavorabil de CCE.

Cele relatate privind elaborarea și finanțarea proiectelor prioritare indică nevoița Consiliilor științifice ale institutelor de profil de a structura prioritățile pe domeniile lor de activitate. Totodată, ignorarea recomandărilor CCE a cauzat susținerea neîntemeiată și utilizarea inefficientă a mijloacelor alocate pentru unele programe de stat, care pe parcurs au fost sistate sau comasate. Astfel, în anul 2006, după ce au derulat o perioadă de 3 ani, au fost sistate 2 programe „*Elaborarea, tirajarea și deservirea tehnicii medicale cu destinație chirurgicală, fizioterapeutică și stomatologică*” și „*Noi metode de diagnostică și tratament bazate pe acțiunea radiației milimetrice coerente asupra obiectivelor medico-biologice*”, care au fost finanțate în volum de 1,8 mil. lei și, respectiv, 1,3 mil. lei și care, în fond, nu și-au realizat pe deplin obiectivele stabilite. Consiliul Suprem motivează sistarea acestora în legătură cu includerea tematicii respective într-un program nou (*care a derulat din anul 2007*) cu denumirea „*Inginerie și tehnologiile electronice în relansarea economiei*”.

În anul 2008 au mai fost sistate încă 2 programe de stat după derularea acestora pe o perioadă de 3 și, respectiv, 2 ani și care au fost finanțate cu 5,6 mil. lei și 3,2 mil. lei: „*Crearea, multiplicarea și implementarea soiurilor și hibrizilor de plante cu productivitate și rezistență sporită*” și „*Elaborarea și implementarea sistemului de*

agricultură ecologică”. Tot în anul 2008 au fost comasate 2 programe de stat – „Cercetări fundamentale și elaborări de materiale și dispozitive pentru aplicații fotonice și optoelectronice” și „Nanotehnologii și nanomateriale” cu 7 și, respectiv, 11 proiecte, constatându-se că programele au obiective similare, despre ce nu s-a ținut cont la elaborarea acestora.

Cele menționate relevă persistența unor probleme ce țin de elaborarea și realizarea programelor de stat, care au generat utilizarea ineficientă a mijloacelor în valoare de 11,9 mil. lei pentru programe de stat care nu și-au atins obiectivele. Acestea sînt cauzate de mai mulți factori, din care distribuirea mijloacelor neînsemnate pentru un număr mare de proiecte și pentru cît mai multe instituții.

Consiliul Suprem, prin monitorizarea programelor de stat, a contribuit la utilizarea cea mai eficientă și eficace a mijloacelor alocate?

Utilizarea eficientă și conform destinației a mijloacelor financiare și executarea calitativă și în termen a activităților preconizate în cadrul programelor de stat constituie prerogativa Consiliului Suprem, care a elaborat proceduri de monitorizare. Totodată, implementarea în practică a mecanismului elaborat s-a efectuat cu dificultăți, din mai multe cauze, printre care nedeterminarea criteriilor de evaluare a rezultatelor, precum și neasigurarea unui control permanent al utilizării eficiente a mijloacelor alocate. În final, impactul științific al fondurilor cheltuite pentru cercetare este condiționat de capacitatea instituțiilor beneficiare de a le administra.

Consiliul Suprem a divizat responsabilitățile pentru monitorizarea programelor de stat, acestea fiind executate de conducătorii programelor și ai proiectelor, de Direcția politici, management și monitorizare în sfera științei și inovării, de consiliile științifice ale programelor, care au fost instituite special în scopurile respective. În același timp, n-au fost utilizate criteriile de performanță la evaluarea programelor de stat și proiectelor. Rezultatele erau apreciate în baza rapoartelor prezentate de conducătorii proiectelor și nu reflectau gradul de realizare a obiectivelor, rezultatele obținute față de cele prognozate și utilizarea mijloacelor financiare. Abia la 26.11.2009 Consiliul Suprem a aprobat Regulamentul privind aplicarea indicatorilor de evaluare a activității organizațiilor din sfera științei și inovării, care a stabilit criteriile de evaluare pentru instituții, laboratoare și cercetători științifici, însă acesta nu prevede și criteriile de evaluare a unui program sau a unui proiect.

În anul 2008, Consiliul Suprem a întreprins unele acțiuni de a îmbunătăți activitatea de monitorizare, prin crearea unei comisii (11 persoane), împuternicite să examineze cel puțin de 2 ori pe an dările de seamă privind realizarea proiectelor din cadrul programelor de stat. Inițiativa a eșuat, deoarece comisia nu și-a exercitat funcțiile, precum nu și-a executat funcțiile nici CCE, care dispunea de astfel de atribuții, însă a efectuat expertiza proiectelor în derulare în anii 2005-2006. În același timp, nici consiliile științifice ale programelor de stat n-au solicitat organizarea expertizelor privind rezultatele obținute.

Programele de stat sînt realizate în baza contractelor de finanțare încheiate între Consiliul Suprem și contractori, în acestea fiind stipulate condițiile de executare și de

finanțare a lucrărilor. Pentru aprecierea nivelului de îndeplinire a obiectivelor stabilite și de realizare a beneficiilor scontate, auditul a selectat pentru analiză, verificare și testare 11 programe de stat cu 91 de proiecte din numărul total al programelor care au derulat. Eșantionul pentru verificare s-a constituit ținându-se cont de repartizarea mijloacelor pe direcții strategice, de volumul de finanțare și de gradul de realizare a programelor.

În același timp, analiza și testarea documentelor s-au efectuat prin prisma evaluării obiectivelor stabilite și a eficienței utilizării mijloacelor financiare, care au evidențiat unele deficiențe și neajunsuri ce persistă la realizarea programelor.

Verificarea și testarea proiectelor în cadrul programelor de stat au relevat unele probleme și deficiențe, care pot fi generalizate în modul următor:

– *Ritmul de creștere a alocațiilor bugetare destinate programelor de stat, în perioada auditată, a fost în diminuare, în timp ce volumul total de mijloace alocate sferei CDI a înregistrat o creștere, această situație fiind cauzată de modalitatea dezavantajoasă de finanțare a programelor de stat.*

– *Au fost distribuite mijloace financiare pentru un număr mare de proiecte în volume mult mai mici față de costurile estimate ale acestora și, ca rezultat, în lipsa mijloacelor necesare, nu se ating obiectivele scontate.*

– *CSȘDT n-a stabilit criterii de evaluare a rezultatelor proiectelor, din care motiv comisia de monitorizare n-a evaluat rezultatele obținute.*

– *N-au fost realizate integral obiectivele stabilite nici în cadrul unui program de stat auditat.*

– *N-a fost determinată corespunzător procedura de desemnare a experților independenți pentru expertizarea proiectelor.*

– *Tematica unor programe de stat se dublează cu tematica unor proiecte instituționale.*

– *Au fost utilizate ineficient mijloace financiare pentru unele programe de stat, care pe parcurs au fost sistate sau comasate, ca urmare a nestructurării priorităților pe domenii de activitate.*

– *De către beneficiarii de mijloace n-au fost respectate clauzele contractuale privind utilizarea mijloacelor alocate la proiectele din sfera științei și inovării:*

● *42 de proiecte (46,1%) – nu conțin date privind cheltuielile efective la instituții;*

● *8 proiecte (8,8 %) – cheltuielile efective le depășesc pe cele aprobate;*

● *25 de proiecte (27,5 %) – au fost utilizate mijloace în alte direcții decât cele prevăzute în contracte, fără a fi coordonate modificările cu Consiliul Suprem (s-au procurat alte bunuri decât cele prevăzute în proiect, s-au efectuat deplasări în alte direcții decât cele planificate);*

● *15 proiecte (16,5%) – fondul de salarizare a depășit cuantumul prevăzut de Acord;*

● *15 de proiecte (16,5%) – n-au fost respectate condițiile contractuale de salarizare și numărul aprobat de executori;*

● *44 de proiecte (48,3%) – nu s-a respectat ponderea tinerilor specialiști din numărul total al executorilor.*

Se exemplifică unele deficiențe relevate în rezultatul auditării programelor de stat în cadrul direcțiilor strategice:

Direcția strategică „Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă”. În perioada analizată, au fost aprobate 7 programe de stat, din care 4 s-au finalizat și 3 sînt în derulare. Au fost analizate 2 programe, care includ 25 de proiecte, din care un program s-a finalizat, iar altul va derula pînă în anul 2012.

Programul *„Prelucrarea și utilizarea deșeurilor din industria vinicolă, precum și obținerea produselor noi”*, realizat în anul 2008, în volum de 4,7 mil. lei (estimat – 4,0 mil. lei), a avut ca obiectiv major valorificarea deșeurilor vinicole și tratarea apelor reziduale rezultate din industria vinicolă. Totodată, urma să fie implementată tehnologia de fabricare a uleiului alimentar, elaborat sistemul de cogenerare a biogazului și autorizat procesul tehnologic, cu elaborarea utilajului. În realitate, obiectivele programului s-au realizat parțial, deși unele rezultate au fost implementate în practică. De menționat că 2 proiecte care nu s-au încadrat în termenele de realizare preconizate, au fost prelungite cu 2 ani, fiind alocate suplimentar mijloace în sumă de 1,2 mil. lei. Una din cauze care a influențat reușita realizării programului este tergiversarea procesului de derulare, ca urmare a nedefinirii clare a obiectivelor la unele proiecte, precum și a evaluării necorespunzătoare a cheltuielilor pentru realizare și a costurilor produsului final.

Programul *„Cercetări științifice și de management ale calității apelor”* va fi finalizat în anul 2012, fiind prevăzută alocarea mijloacelor financiare în sumă de 5,2 mil. lei de la bugetul de stat și de 4,5 mil. lei – din alte surse. Programul are stabilite mai multe obiective care țin de crearea bazei legislative, științifico-metodologice pentru valorificarea resurselor acvatice, aprovizionarea cu apă potabilă, implementarea tehnologiilor moderne de tratare, epurare, reutilizare a apelor reziduale și irigare. În cadrul programului s-au realizat deja 13 proiecte, din care un proiect prevedea crearea și acreditarea Centrului de Control și Monitorizare a Calității Apei (*cu alocarea mijloacelor de la bugetul de stat în sumă de 660,0 mii lei și cu suportul de mijloace financiare în sumă de 500,0 mii euro de la o instituție de peste hotare*). Deși Centrul n-a fost creat, din cauza nealocării mijloacelor prevăzute de peste hotare, mijloacele în sumă de 660,0 mii lei, alocate de la bugetul de stat, au fost utilizate pentru colectarea și stocarea informației referitor la managementul resurselor acvatice și crearea paginii web a Centrului de Control și Monitorizare a Calității Apei. N-au fost realizate obiectivele nici în cadrul altor proiecte ale programului de stat. Astfel, proiectul *„Epurarea și condiționarea apelor reziduale ale complexelor agroindustriale pentru irigarea culturilor agricole”*, realizat de USM, a fost finanțat cu 480,0 mii lei, însă pe parcurs s-au modificat obiectivele și, în loc de elaborarea unui proiect al instalației pentru epurarea apelor reziduale ale complexelor agroindustriale și utilizarea acestora la irigare, proiectul s-a finalizat doar cu recomandări tehnice privind proiectarea instalației. Proiectul *„Tehnologii moderne de irigare în condiții de subsigurare cu apă”*, realizat de IȘPHTA, a avut obiectivul de a elabora modelul funcțional la irigarea culturilor agricole și de a-l include în blocul experimental pentru implementare în 120 de gospodării agricole, pentru care s-au alocat din buget 410,0 mii lei. Cercetările efectuate pe cîmpurile producătorilor agricoli, care deja utilizează tehnica performantă la irigare, s-au finalizat cu concluzii

care indică că folosirea regimurilor de subasigurare cu apă permite obținerea unor producții înalte fără pericol de degradare a solului. Un alt proiect în cadrul programului de stat „*Evaluarea igienică a calității apei potabile și stării de sănătate a copiilor în dependență de schimbările climaterice și elaborarea măsurilor de profilaxie*” s-a realizat de Centrul Național de Sănătate Publică, cu alocații bugetare în volum de 250,0 mii lei, și prevedea estimarea igienică a calității apei folosite de copii, precum și elaborarea măsurilor de reducere a impactului negativ. Proiectul s-a soldat cu 5 recomandări, una din care – monitorizarea permanentă a morbidității copiilor, a calității apei și informarea populației despre riscurile extinse.

Direcția strategică „Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății”. Au fost aprobate 4 programe, din care 2 s-au sistat, unul s-a realizat și unul este în derulare.

Programul de stat „*Elaborarea și implementarea noilor preparate farmaceutice în baza utilizării materiei prime locale*” a inclus 14 proiecte în volum de 3,8 mil. lei și a fost finalizat în anul 2010. În cadrul programului n-au fost realizate toate obiectivele preconizate: la un proiect nu s-a înregistrat forma medicamentoasă a preparatului obținut și nu s-a obținut autorizația pentru evaluările clinice.

Programul de stat „*Hepatitele și cirozele, profilactica și metode avansate de tratament*” s-a estimat în valoare de 4,6 mil. lei, este în derulare și a întrunit 9 proiecte, unul din care este finanțat în volum de 250,0 mii lei și a fost sistat fără a se realiza obiectivele trasate pentru anul 2010. În cadrul altor 2 proiecte analizate nu s-a acumulat informația privind epidemiologia și factorii de risc în hepatitele acute și cronice; n-au fost studiate mecanismele diferitor forme clinice de hepatite la copii; n-au fost întocmite standardele de tratament cu preparate autohtone imunomodulatoare și hepatoprotectoare, n-au fost implementate instrucțiunile metodice corespunzătoare. Obiectivele a 2 proiecte includ determinarea nivelului de eficacitate a tratării hepatitei cu medicamentul autohton Pacoverin, deși acest preparat a fost testat clinic, evaluat în condiții de spital, începând cu anul 2003, și este înregistrat de Ministerul Sănătății.

Direcția strategică „Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară”. S-au realizat 4 programe de stat, din care 2 au fost sistate, altele 2 au fost finalizate în anii 2007 și 2008.

Programul „*Principii și procedee tehnologice de diminuare a consecințelor calamităților naturale (secetă, înghețuri etc.) asupra plantelor de cultură*” a întrunit 22 de proiecte, care s-au realizat în perioada anilor 2004-2008, din care 3 au fost transmise în cadrul altui program, iar 2 proiecte finanțate în sumă de 168,5 mii lei, din motiv că nu erau eficiente, au fost sistate. Obiectivele proiectelor aprobate în domeniul agriculturii, mediului și securității alimentare au purtat un caracter mai mult de cercetare decât de implementare. Din numărul total de proiecte nu s-au realizat în termenele stabilite obiectivele în cadrul a 7 proiecte, pentru care s-a prelungit durata de realizare cu 2 ani, concretizându-se obiectivele, pentru acestea alocându-se suplimentar mijloace în volum de 2,2 mil. lei. Toate acestea s-au realizat, fără a se ține cont de expertiza programelor în derulare, efectuată de CCE în anul 2005 (*care nu s-a adus la cunoștință conducătorului de program*), care a menționat lipsa evaluării economice și beneficiului social al proiectelor în derulare, necesitatea excluderii unor

repetări ale tematicii și prezentarea unei analize publice în scopul continuității proiectelor în anul 2006.

Programul „*Tehnologii de prelucrare a materiei prime agricole și de păstrare a producției agroalimentare cu consum redus de energie*” a fost finalizat în anul 2009 și s-a finanțat în volum de 3,0 mil. lei. Din 16 proiecte incluse în program au fost analizate 9. Pentru realizarea celor 9 proiecte testate au fost estimate mijloace în sumă de 3,2 mil. lei, care în realitate s-au finanțat în volum de 2,1 mil. lei (în medie – 63,0%). În baza chestionării conducătorilor de proiecte, auditul a constatat că micșorarea finanțării solicitate a influențat negativ asupra realizării obiectivelor trasate, generând excluderea din cercetare a unor experimente, lucrări planificate și analize de laborator. Din obiectivele preconizate n-au fost implementate tehnologiile de uscare în câmp electromagnetic a unor legume și de producere a materialelor diabetice. În cadrul proiectului „*Elaborarea unor tehnologii avansate de fortificare a produselor alimentare cu iod și potasiu pe bază de surse vegetale locale*” n-au fost finalizate elaborarea tehnologiei pentru fortificarea produselor alimentare cu potasiu și implementarea în producere a coloranților naturali. În proiectul „*Elaborarea tehnologiei noi avansate cu scopul producerii adaosurilor diabetice pentru panificație*” a fost omisă etapa de cercetare a inofensivității adaosurilor diabetice.

Direcția strategică „Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi”. S-au elaborat 7 programe, din care 3 s-au realizat, unul a fost sistat (despre ce s-a menționat deja), iar despre 2 programe privind crearea PȘT „Academica” și incubatorului de inovare „*Inovatorul*” se va vorbi în capitolul următor. Actualmente un program este în derulare.

Programul de stat „*Asigurarea competitivității produselor industriale în construcția de mașini în baza inovațiilor know-how, materialelor noi și a tehnologiilor avansate*” a întrunit 13 proiecte și s-a realizat, în perioada anilor 2004-2008, cu un buget estimat în volum de 4,7 mil. lei și finanțat efectiv cu 5,8 mil. lei. În cadrul a 5 proiecte din 10 verificate n-au fost realizate unele obiective preconizate, ceea ce a influențat realizarea obiectivului general al programului. Astfel, în cadrul unui proiect din 10 evaluate, cercetările nu s-au finalizat cu fabricarea prototipurilor de produse tehnice inovaționale, în alt proiect n-au fost elaborate recomandări privind implementarea inovațiilor tehnice, în 2 proiecte nu s-au testat în condiții reale invențiile și într-un caz n-a fost aprobat pașaportul tehnic.

Programul de stat „*Ingineria și tehnologiile electronice în relansarea economiei*” cu 24 de proiecte s-a realizat, în perioada anilor 2006-2010, cu mijloace în volum de 6,0 mil. lei. În cadrul a 3 proiecte din 6 testate n-au fost realizate 5 obiective din cele preconizate. Astfel, nu s-a obținut brevet la aparatul electronic digital pentru controlul ecologic și nu s-a recomandat pentru transfer tehnologic, n-a fost obținută autorizația Ministerului Sănătății pentru producerea și utilizarea sistemului fizioterapeutic în baza radiației laser, n-au fost testate și întocmite acte privind rezultatele metodelor noi de tratament în baza radiației laser. Utilajele medicale elaborate în cadrul a 4 proiecte analizate n-au fost produse și transmise, pentru utilizare, instituțiilor medico-sanitare publice.

Direcția strategică „Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile”. S-au elaborat 2 programe, din care unul a fost finalizat, iar altul este în derulare.

Programul de stat „*Valorificarea resurselor regenerabile în condițiile Republicii Moldova și elaborarea Satelitului Moldovenesc*” a întrunit 12 proiecte, cu volumul estimat pentru finanțare în primii 2 ani de 6,1 mil. lei. În realitate volumul alocațiilor a constituit 6,7 mil. lei. Nu s-au realizat 9 obiective în cadrul a 4 proiecte. Astfel, nu s-au executat prototipurile invențiilor tehnice la 3 proiecte, inclusiv la microhidrocentrala cu ax orizontal și la sistemul de irigare prin picurare. N-au fost montate și testate în condițiile reale invențiile din 2 proiecte și n-a fost aprobat pașaportul tehnic la un proiect.

Urmare acțiunilor de audit desfășurate, au fost identificate deficiențe privind condițiile de remunerare a personalului implicat în realizarea proiectelor. Așa, condițiile de salarizare a conducătorilor de program, de proiect și a executorilor sînt prevăzute într-un Regulament, aprobat de Consiliul Suprem, fără a fi adaptate la actele normative în vigoare. Regulamentul prevede remunerarea în următoarele limite: pentru conducătorul de program – 1,7-2,0 mii lei; conducătorul de proiect – 1,5-1,7 mii lei; executori – 1,2-1,35 mii lei. În afară de aceasta, se admite un adaos de pînă la 10,0% pentru toate categoriile enumerate, cu excepția conducătorilor de proiecte și de program. Fixarea condițiilor numite permite remunerarea acestora, precum și a celor de executare a proiectelor de transfer tehnologic, în cuantumuri de circa 2 ori mai mari decît grila stabilită prin actele normative.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Fiind determinate de către Consiliul Suprem atribuții și responsabilități, aprobate proceduri și măsuri corespunzătoare, dirijarea activităților în cadrul programelor de stat n-a asigurat realizarea deplină a obiectivelor stabilite. Unele programe de stat au avut o durată de executare mult mai mare decît termenele stabilite, alte programe au fost sistate, fără a fi atinse toate obiectivele scontate, acestea pe parcurs fiind finanțate cu mijloace în sumă de 11,9 mil. lei, o parte din proiecte nu s-au realizat în termenele stabilite, pentru ce s-au alocat suplimentar mijloace în sumă de 3,4 mil. lei. Toate acestea sînt condiționate de faptul că Consiliul Suprem este responsabil și implicat în toate etapele de derulare a programelor de stat: elaborare, finanțare, executare și monitorizare, precum și de lipsa unor criterii adecvate de evaluare a rezultatelor obținute. Sînt necesare și schimbări în abordarea de cercetare, identificîndu-se prioritar problemele societății. Totodată, pentru ca eforturile financiare să se transforme în rezultate științifice relevante, sînt necesare modificări prin care unele și aceleași persoane să nu fie implicate concomitent în elaborarea, finanțarea, executarea și monitorizarea cercetărilor.

Recomandări conducerii Consiliului Suprem:

Recomandarea nr.6. Să examineze oportunitatea perfecționării sistemului de finanțare a programelor de stat, pentru a asigura un echilibru rezonabil în finanțarea cercetării, acordându-le prioritate reieșind din conceptul acestora.

Recomandarea nr.7. Să includă în structura organelor de management (Consiliul Suprem și CCE), persoane cu abilități de evaluare a rezultatelor cercetării și utilizării mijloacelor financiare, pentru sporirea eficienței activităților întreprinse.

Recomandarea nr.8. Să instituie un sistem de evaluare a rezultatelor în cadrul programelor de stat, ajustate la standardele europene, pentru stimularea performanței reale, excelenței.

Recomandarea nr.9. Să restructureze relațiile dintre societatea civilă, sectorul economic, știință și administrația publică întru racordarea obiectivelor programelor de stat la cerințele reale ale economiei și societății.

Recomandarea nr.10. Să excludă practica implicării colaboratorilor aparatului în realizarea proiectelor de cercetare.

Recomandarea nr.11. Să aducă actele normative ale Consiliului Suprem privind remunerarea executorilor de proiecte și programe de stat în conformitate cu actele legislative în vigoare.

OBIECTIVUL III. BENEFICIILE REALIZATE DIN IMPLEMENTARE SÎNT COMENSURABILE CU NIVELUL DE FINANȚARE?

În perioada anilor 2005-2010, prin intermediul AITT, au fost realizate 120 de proiecte de transfer tehnologic, fiind alocate mijloace publice în volum de 37,0 mil. lei. A fost creată infrastructura de inovare, pentru care s-au alocat 17,4 mil. lei. Cu toate acestea, activitățile de inovare și de transfer tehnologic n-au fost monitorizate eficient de către AITT, unele din cauze fiind condiționate de modificările operate în statutul entității, de nesuținerea inițiativelor de către Guvern, iar altele – de coordonarea necorespunzătoare a activităților întreprinse. În final, nu se valorifică pe deplin potențialul inovațional al sectorului privat.

Modificările operate în actele normative ale AITT au urmări neașteptate

AITT are rolul coordonării, stimulării și implementării mecanismelor activității de inovare și de transfer tehnologic, precum și de monitorizare a activității numite. Pe parcurs, actele normative și legislative adoptate au creat unele divergențe, care prezintă un impediment în activitatea Agenției și pot avea urmări neprevăzute.

AITT este formată de către Consiliul Suprem, în conformitate cu prevederile Codului, în scopul coordonării, stimulării și implementării mecanismelor activității de inovare și de transfer tehnologic. AITT și-a desfășurat activitatea în baza unui Regulament, iar din anul 2008, în baza unui Statut, potrivit căruia a fost modificat și statutul angajaților săi – din funcționari publici în cercetători științifici. Cu toate acestea, în Clasificatorul unic al funcțiilor publice, angajații AITT au rămas în calitate de funcționari publici, creîndu-se divergențe între prevederile actelor respective. Astfel, din anul 2009, angajații AITT au fost salarizați ca cercetători științifici, dar fără a fi aplicate condițiile stabilite în art.152 și art.153 din Cod, deci, fără a fi evaluate aptitudinile de cercetare și fără a fi selectați prin concurs. În același timp, conform art.79 din Cod, AITT reprezintă una dintre instituțiile auxiliare ale AȘM, pe cînd potrivit art.88 statutul juridic al personalului instituțiilor auxiliare este reglementat de Legea serviciului public. Aceste modificări le-au permis angajaților AITT să execute (cu o remuneraare respectivă) activități de cercetare în cadrul proiectelor de inovare și transfer tehnologic. La momentul actual, majoritatea angajaților AITT sînt executori ai lucrărilor în mai multe proiecte și, concomitent, exercită funcțiile de control și monitorizare a acestora, astfel creîndu-se conflicte de interese.

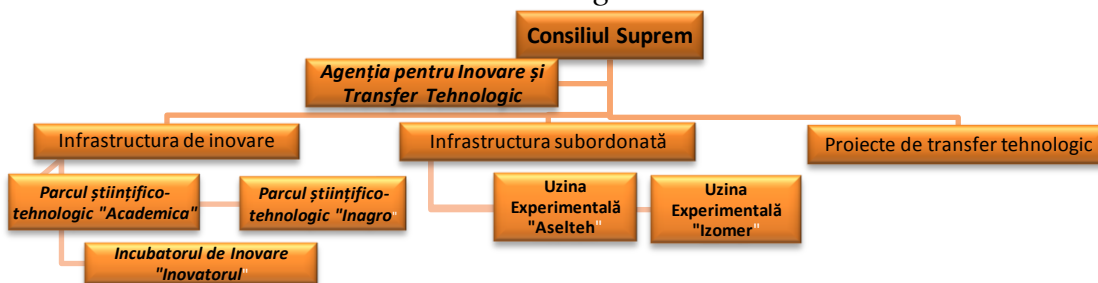
Funcțiile de bază în domeniul inovării și transferului tehnologic exercitate de către AITT sînt: realizarea politicii de stat, determinarea direcțiilor strategice, înregistrarea de stat și evidența proiectelor, determinarea volumului de alocații financiare, coordonarea procesului de creare a infrastructurii și monitorizarea activităților. Statele de personal ale AITT în număr de 25 de persoane și structura organizatorică constituită din 3 direcții (logistică și marketing; politici și relații

internaționale; transfer tehnologic) și o secție (infrastructură inovațională) sînt aprobate de către Consiliul Suprem.

AITT are rolul unui centru de legătură între oamenii de știință, pe de o parte, și autorități publice, oameni de afaceri, pe de altă parte, pentru implementarea rapidă a inovațiilor și transferarea tehnologiilor avansate în producție. Deși, conform atribuțiilor, AITT susține dezvoltarea PȘT și a I.I. prin implementarea de politici și strategii, aceasta nu are aprobată o Strategie Națională în Domeniul Inovării pentru perioada anilor 2008-2011, astfel nefiind trasate nici obiectivele în domeniu. Mecanismul de coordonare și implementare a activităților de inovare și de transfer tehnologic ale AITT se prezintă în Figura nr.2.

Figura nr.2

Mecanismul de implementare a activităților de inovare și de transfer tehnologic

Sursă: Statutul AITT, Hotărârile Consiliului Suprem

Modul de funcționare a sistemului prezentat denotă o interacțiune permanentă între AITT și Consiliul Suprem, CCE, antreprenori și infrastructura de inovare.

Notă: În perioada auditului, Consiliul Suprem, prin Hotărârea nr.24 din 10.02.2011, a aprobat organigrama și schema de încadrare ale AITT, prin care funcțiile de cercetători științifici sînt substituie cu cele de specialiști.

AITT n-a monitorizat, n-a coordonat și n-a implementat suficient mecanismele de realizare a activităților de inovare

În ultimii 4 ani, întru promovarea activităților de creare și întreținere a infrastructurii inovaționale, statul a investit 17,4 mil. lei pentru efectuarea reparațiilor, procurarea utilajului și echipamentului necesar. Însă, nici Consiliul Suprem, nici AITT n-au administrat și n-au monitorizat corespunzător banii publici alocați, iar asocierea în parcuri și incubator s-a înfăptuit cu deficiențe, cauzate de imperfecțiunea sistemului de monitorizare a procesului decizional de către factorii responsabili. Totodată, neacordarea facilităților rezidenților, prevăzute de cadrul legal, a condiționat faptul că 1/3 din rezidenți nu și-au început activitatea economică, fiindu-le revocat statutul.

În perioada anilor 2005-2008, finanțarea activităților de inovare și de transfer tehnologic s-a efectuat prin intermediul CSSDT. Abia din anul 2009, în baza Acordului de parteneriat, mijloacele bugetare pentru realizarea programelor și proiectelor de transfer tehnologic, programelor de funcționare a parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare sînt direcționate de Consiliul Suprem direct AITT, care, la rîndul său, le distribuie executorilor, în baza contractelor de finanțare.

Întru stimularea activităților de inovare și de transfer tehnologic, menite să transforme rezultatele cercetărilor științifice și inovațiile în produse, servicii, procese noi sau perfecționate, și în conformitate cu Legea nr.138-XVI din 21.06.2007⁵ au fost create, în anul 2007, PȘT „Academica” și I.I. „Inovatorul”. Administratorii acestor structuri au devenit, conform Hotărîrii Consiliului Suprem nr. 181 din 27 septembrie 2007 „Despre aprobarea rezultatelor concursului” (care de fapt n-a fost desfășurat), firmele „Indeprin” S.R.L. și „Cerber Info” S.R.L. În anul 2008 a fost creat PȘT „Inagro”, în calitate de administrator fiind desemnată compania „Agroecoprod” S.R.L, iar în anul 2009 – PȘT „Micronanoteh”, la care concursul de selectare a administratorului și a rezidenților continuă. Totodată, pentru funcționarea parcurilor, AITT i-au fost transmise în gestiune Întreprinderile de Stat Uzina Experimentală „Aselteh” și Uzina Experimentală Chimică „Izomer”, cu bunuri materiale în valoare de 65,1 mil.lei, terenuri cu suprafața totală de 148,9 ha, imobil din bd. Dacia 58, mun. Chișinău, și din or.Cahul, cu drept de gestionare operativă.

Misiunea de audit a constatat unele probleme, deficiențe în cadrul activităților de inovare și de transfer tehnologic, care pot fi generalizate în modul următor:

- *Lipsa competitivității la concursurile de transfer tehnologic și incapacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic au determinat finanțarea activităților respective doar în cuantum de 1,0-4,1% față de 10,0 % prevăzute.*
- *Mijloacele pentru dezvoltarea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic se utilizau în lipsa unui control riguros al banilor publici alocați, ca rezultat, în anul 2007, s-au folosit ineficient mijloace în sumă de 547,0 mii lei, s-au efectuat cheltuieli neprevăzute de deviz în volum de 308,2 mii lei și s-au dezafectat mijloace în sumă de 190,0 mii lei.*
- *N-au fost acordate facilități fiscale rezidenților parcurilor și incubatorului, prevăzute de cadrul legal, din cauza mecanismului dificil de administrare, care prevede implicarea concomitentă a mai multor organe de stat în acest proces și, ca urmare:*
 - *n-au fost acumulate de către administratorii infrastructurilor de inovare veniturile preconizate de la asocierea rezidenților în parcuri și incubator în volum de 3,8 mil.lei, iar cheltuielile pentru dezvoltarea infrastructurii inovaționale au fost suportate integral de stat;*

⁵ Legea nr.138-XVI din 21.06.2007 „Cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare” (în continuare – Legea nr.138-XVI).

- *n-au fost acumulate de către AITT mijloacele în cuantum de 453,1 mii lei, destinate stimulării activității de inovare;*
- *n-au fost respectate condițiile de eligibilitate de către rezidenții parcurilor și incubatorului, unii din ei menținând și dezvoltând și alte activități economice în paralel cu cele inovatoare.*
 - *Riscul sistării proiectelor de transfer tehnologic urmează a fi bine gestionat, astfel încât numărul de proiecte sistate și pierderile de mijloace financiare să descrească, deoarece în anii 2005-2010 au fost sistate 17 proiecte de transfer tehnologic, din motiv că nu au avut cofinanțare. Totodată, 4 din proiectele sistate au derulat pe parcursul unui an, utilizându-se ineficient mijloace bugetare în sumă de 1,1 mil. lei, fără a fi obținute unele rezultate.*
 - *Majoritatea angajaților AITT sînt executori ai lucrărilor în mai multe proiecte și, concomitent, exercită funcțiile de control și monitorizare a acestora, astfel, creîndu-se conflicte de interese. Ca urmare, din 39 de proiecte de transfer tehnologic (34,2 %), realizate în perioada anilor 2007-2010:*
 - *2 proiecte nu au rapoarte de activitate intermediară, iar 3 – de activitate finală;*
 - *nu sînt anexate documentele justificative pentru cheltuielile efectuate în cadrul a 15 rapoarte financiare, iar la 3 rapoarte acestea sînt anexate parțial;*
 - *nu sînt prezentate documentele de achiziții ale bunurilor la 9 proiecte;*
 - *în cadrul a 16 proiecte n-au fost justificate prețurile de achiziționare în cazul cofinanțării cu materiale;*
 - *nu s-au respectat proporțiile privind contribuțiile efectuate la 8 proiecte de cofinanțare, iar alte 6 proiecte nu includ documentele confirmative privind cofinanțarea;*
 - *pentru 5 proiecte alocarea mijloacelor bugetare s-a efectuat înainte de a fi realizată cofinanțarea;*
 - *s-au executat parțial obiectivele preconizate în cadrul realizării a 20 de proiecte.*
 - *Evaluarea proiectelor de transfer tehnologic se realizează fără a se analiza indicatorii stabiliți.*

Toate acestea sînt consecințe ale monitorizării insuficiente de către AITT a elaborării și implementării politicii respective. Cele menționate se exemplifică în continuare.

■ Mijloacele pentru crearea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic s-au valorificat, dar n-au fost administrate adecvat

În perioada anilor 2007-2010, s-au folosit 2 modalități de finanțare a activității de creare și dezvoltare a infrastructurii inovaționale. Conform primei variante, în anul 2007, mijloacele în volum de 3,3 mil. lei au fost finanțate de către Consiliul Suprem în cadrul unui program de stat, condus de directorul general al AITT, însă a fost realizat de IFA al AȘM. Potrivit celei de a doua variante, în anii 2008-2010,

finanțarea s-a efectuat prin intermediul AITT, din contul activităților pentru transfer tehnologic. În ambele cazuri mijloacele se finanțau de către Consiliul Suprem pentru lucrări de cercetări științifice și cheltuielile se concretizau de către AITT numai la etapa contractării cu administratorii parcurilor și incubatorului. În cele din urmă, mijloacele financiare destinate dezvoltării infrastructurii de inovare și transfer tehnologic s-au utilizat în lipsa unui control riguros din partea Consiliului Suprem, deoarece achiziționarea bunurilor materiale, a lucrărilor și serviciilor a fost efectuată de către administratorii structurilor inovaționale din contul mijloacelor bugetare transferate acestora de către IFA al AȘM și AITT, fără a fi respectate procedurile de achiziție stabilite prin Legea nr.96-XVI din 13.04.2007⁶. Ca urmare, nici un contract de procurare a bunurilor sau de reabilitare a încăperilor n-a rezultat din desfășurarea concursurilor de achiziții.

În perioada anilor 2007-2010, pentru crearea parcurilor științifico-tehnologice, incubatorului de inovare și pentru dezvoltarea infrastructurii acestora, AȘM a alocat mijloace bugetare în volum de 17,4 mil. lei, ori 29,2% din alocațiile totale destinate sferei de inovare și transfer tehnologic. Volumul mijloacelor alocate, formarea și dezvoltarea infrastructurii în sfera de inovare și transfer tehnologic se prezintă în *Tabelul nr.5*.

Tabelul nr.5

Alocații pentru dezvoltarea infrastructurii de inovare

Denumirea	Anii, mil. lei				Total
	2007	2008	2009	2010	
PȘT „ACADEMICA”	2,3	1,8	2,3	0,7	7,1
PȘT „INAGRO”	-	-	3,0	2,5	5,5
Incubatorul de inovare „INOVATORUL”	1,0	1,5	1,5	0,8	4,8
Total pe an	3,3	3,3	6,8	4,0	17,4

Sursă: Hotărârile Consiliului Suprem al AȘM, planurile și contractele de finanțare

Indicatorii prezentați denotă că, în perioada analizată, pentru formarea, dezvoltarea și funcționarea infrastructurii PȘT „Academica”, PȘT „Inagro” și a incubatorului s-au alocat, respectiv, 7,1 mil. lei, 5,5 mil. lei și 4,8 mil. lei. Parcul științifico-tehnologic „Micronanoteh”, deși a fost creat, n-a beneficiat de alocații bugetare.

Testarea și verificarea documentelor privind cheltuielile efectuate la formarea infrastructurii denotă că, în anul 2007, Consiliul Suprem a transferat mijloacele în volum de 3287,6 mii lei, destinate creării infrastructurii inovaționale, IFA al AȘM, pe când funcțiile respective sînt atribuite AITT și mijloacele urmau a fi transferate acesteia. Se menționează că, deși mijloacele au fost destinate creării infrastructurilor inovaționale, acestea au fost transferate în vederea executării lucrărilor de cercetări științifice. La rîndul său, IFA al AȘM, în baza contractelor încheiate, a transferat o parte din mijloace în sumă de 3212,6 mii lei administratorilor incubatorului de inovare „Inovatorul” – S.R.L. „Cerber-Info” (975,0 mii lei) și parcului „Academica” – S.R.L. „Indeprin” (2237,6 mii lei). Astfel, banii bugetari au fost transferați unor structuri private, fiind utilizați la propria discreție de către acestea. Situația respectivă a fost cauzată de faptul că

⁶ Legea privind achizițiile publice nr. 96-XVI din 13.04.2007.

sursele au fost alocate AȘM la finele anului și urmau a fi valorificate integral. Totodată, se menționează că acești beneficiari n-au utilizat integral mijloacele transferate, de incubator utilizându-se doar 104,6 mii lei, iar de către PȘT „Academica” – 370,0 mii lei, fiind achitată TVA la bugetul de stat. Astfel, AITT, investită cu drept de administrare a mijloacelor alocate, pe parcursul perioadei analizate, nu și-a exercitat funcțiile atribuite.

Nu sînt justificate cheltuielile efectuate pentru funcționarea PȘT „Academica” și a incubatorului „Inovatorul”

Conform proiectului, din alocațiile pentru anul 2007 s-au finanțat măsuri de elaborare a bazei normative și metodice pentru funcționarea parcului „Academica” și a incubatorului „Inovatorul” – 385,0 mii lei și, respectiv, 80,0 mii lei, iar pentru selectarea rezidenților, organizarea seminarelor și elaborarea mecanismelor de atragere a investițiilor – 560,0 mii lei și, respectiv, 175,0 mii lei. Deși s-au efectuat cheltuieli pentru plata salariilor, organizarea seminarelor, întreținerea încăperilor și procurarea consumabilelor, acestea nu sînt justificate prin argumentarea volumului de lucrări efectuate și prin documente elaborate.

Exemplificăm unele atestări ale faptelor de abateri față de cerințele stabilite în executarea activităților întreprinse la crearea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic:

Mijloacele alocate pentru reabilitarea încăperilor și dotarea cu echipament a rezidenților parcurilor și incubatorului au fost utilizate ineficient

Printre serviciile și facilitățile oferite rezidenților parcurilor și incubatorului sînt cele de acordare a spațiilor și de creare a condițiilor de locațiune. Întru realizarea lor, de către Consiliul Suprem s-au alocat mijloace pentru reparația blocului administrativ al uzinei „Aselteh” din contul mijloacelor pentru cercetări științifice, acestea nefiind planificate la investiții capitale. În perioada anilor 2008-2010, pentru reparația încăperilor, în afară de mijloacele distribuite în anul 2007 în sumă de 2,0 mil. lei (1,3 mil. lei – PȘT „Academica”, 0,7 mil. lei – I.I. „Inovatorul”), s-au alocat încă 8,6 mil. lei, dintre care PȘT „Academica” – 4,8 mil. lei și I.I. „Inovatorul” – 3,8 mil. lei. Din volumul total al mijloacelor alocate pentru reparația blocului administrativ al uzinei „Aselteh” în sumă de 6,8 mil. lei s-au executat lucrări de numai 4,8 mil. lei. Deși, conform planurilor aprobate, reparațiile urmau să fie finalizate în anul 2009, PȘT „Academica” n-a executat lucrări de 299,3 mii lei, iar incubatorul de inovare n-a prezentat dări de seamă pentru suma de 137,0 mii lei din mijloacele alocate. Alte mijloace în sumă totală de 1,2 mil. lei, alocate pentru reparații, s-au utilizat de administratori la achitarea taxelor și a impozitelor la bugetul de stat, neprevăzute inițial (756,2 mii lei), acordarea împrumuturilor (104,4 mii lei firmei „Avantchim” S.R.L., rezidentul incubatorului de inovare) și pentru efectuarea altor cheltuieli neprevăzute de deviz (308,2 mii lei – plata salariilor, achitarea cotizațiilor, procurarea bunurilor).

Lucrările de reparații au fost contractate de administratori fără a iniția licitații publice

Autoritatea contractantă n-a monitorizat volumele de lucrări achiziționate, iar lucrările de reparații s-au contractat de administratori fără a iniția licitații publice. În acest context, exemplificăm cazul privind lucrările de reparații contractate de PȘT „Academica”, la 06.03.2008, prin încheierea a 2 contracte cu S.R.L. „Namax Prim” în sumă de 565,8 mii lei – pentru reparația acoperișului blocului administrativ și în sumă de 612,3 mii lei – pentru reparația sistemelor de încălzire. În rezultatul neonorării obligațiilor contractuale, administratorul reziliază contractele și încheie altele cu firma S.R.L. „Rodislav Cons”, dintre care pentru reparația sistemelor de încălzire sînt contractate deja lucrări în volum de 815,6 mii lei. Totodată, firma S.R.L. „Namax Prim” n-a îndeplinit un volum de lucrări în sumă de 300,0 mii lei din cea contractată pentru reparația sistemelor de încălzire și n-a restituit la contul administratorului mijloacele alocate. Un alt exemplu de utilizare ineficientă a mijloacelor alocate este cazul administratorului I.I. „Inovatorul” care, în anul 2007, a dezafectat pe o perioadă de 8 luni surse bugetare în sumă de 190,0 mii lei și le-a transferat pentru piatră vînată firmei „Lacerta” S.A.

N-au fost estimate corespunzător cheltuielile pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii PȘT „Inagro”

Fără a fi executată estimarea corespunzătoare a cheltuielilor pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii PȘT „Inagro”, în anii 2009-2010, s-au alocat 5,5 mil. lei, din care 1,8 mil. lei, în anul 2009, pentru reparația acoperișului blocurilor administrative, reabilitarea serelor, instalarea conductelor de apă și gaz. În lipsa procedurii de concurs, au fost contractate și executate lucrări de la firma S.R.L. „Acont”, dar numai pentru reparația acoperișurilor. Pentru procurarea echipamentului și mobilierului de oficiu s-au distribuit 500,0 mii lei, însă și acestea fără a fi argumentate, ceea ce a permis administratorilor să utilizeze mijloacele cu devieri de la sumele aprobate. Astfel, în anul 2009, fiind planificată pentru procurarea utilajului, tehnicilor de birou și a mobilierului suma de 19,7 mii lei, real s-au utilizat 238,0 mii lei, depășirea fiind cauzată de procurarea unui automobil în valoare de 104,2 mii lei și a altor bunuri neprevăzute. De menționat că valoarea automobilului n-a fost evaluată corespunzător, prețul acestuia fiind stabilit numai în baza actului de achiziție de la o persoană fizică. În afară de acestea, conform proiectului aprobat, PȘT „Inagro” i s-au alocat 1,1 mil. lei, pentru procurarea tehnicilor agricole, sistemelor de irigare și a echipamentului de birou, dintre care sînt desfășurate licitații numai pentru bunuri în valoare de 438,2 mii lei.

Cele menționate sînt consecințe ale unei administrări neconforme a mijloacelor bugetare atît din partea Consiliului Suprem, care a alocat mijloacele bugetare prin intermediul IFA al AȘM și AITT, iar aceștia n-au administrat și n-au monitorizat procesul, cît și din partea administratorilor parcurilor și incubatorului.

N-au fost realizate sursele financiare private pentru activitatea parcului științifico-tehnologic și a incubatorului de inovare

Din alocațiile pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii parcurilor științifice și a incubatorului de inovare s-au distribuit 3,4 mil. lei pentru remunerarea și întreținerea personalului acestora. Dacă în anul 2008 asemenea alocații au fost specificate pentru monitorizarea proiectelor, atunci, în perioada anilor 2009-2010, acestea sînt destinate pentru prestarea serviciilor de marketing, administrare și incubare. Legea prevede că mijloacele financiare destinate activităților din cadrul parcului științifico-tehnologic și al incubatorului de inovare provin din surse financiare private și publice. De fapt, din anul 2008 s-a preconizat că PȘT „Academica” va realiza venituri și de la rezidenți în sumă de 787,0 mii lei, iar în anii 2009-2010 – cîte 650,0 mii lei pe an, însă în realitate asemenea venituri nu s-au obținut. Incubatorul de inovare „Inovatorul” n-a planificat astfel de venituri de la rezidenți, cu toate că în anul 2009 a încasat 57,4 mii lei. Neîncasarea veniturilor este condiționată de neacordarea facilităților fiscale prevăzute de legislație.

AITT, deși a raportat volume de la realizarea producției inovaționale de către rezidenții parcurilor și incubatorului în sumă de 93,1 mil. lei, n-a calculat și n-a încasat venituri din realizări, care urmau a fi direcționate spre stimularea activității de inovare, inclusiv a activității de marketing, organizarea expozițiilor, conferințelor, meselor rotunde etc., prin ce n-a respectat art. 61 din Acordul de parteneriat. Conform „Procedurii organizării și funcționării parcurilor științifico-tehnologice și a incubatorului”, aprobate de către directorul general al AITT la 30.03.2009, au fost recomandate prețuri și tarife pentru servicii de locațiune (chirie, utilizarea sălilor de conferințe, pază, secretariat), servicii speciale (informaționale, contabile, consultanță), servicii de marketing și personal, în total în număr de la 48 pînă la 62 de servicii prestate. Totodată, administratorii parcului și incubatorului și-au stabilit de sine stătător prețuri și tarife, dintre care tarifele incubatorului „Inovatorul” diferă esențial de cele recomandate de AITT.

În urma conversiei terenurilor agricole, creării loturilor demonstrative n-au fost obținute rezultatele scontate

În anul 2009 s-au alocat 686,0 mii lei PȘT „Inagro” pentru conversiunea terenurilor agricole, din care 508,1 mii lei pentru lucrări în mun. Chișinău și 177,9 mii lei – în or. Cahul. Din acestea s-au utilizat numai 529,4 mii lei, inclusiv 189,9 mii lei pentru remunerarea muncitorilor (*fără a se preciza locul executării lucrărilor*), iar culturile plantate nu sînt în corespundere cu cele planificate. În același timp, din realizarea producției plantate s-au preconizat venituri în volum de 572,2 mii lei, care nu s-au obținut.

Similar, în anul 2010, pentru proiectarea și instalarea sistemului de irigare și pentru producerea, montarea și instalarea în sere a sistemelor de irigare, s-au alocat 951,8 mii lei, costurile cărora nu sînt argumentate respectiv. Din aceste mijloace au fost efectuate lucrări numai în sumă de 651,6 mii lei, celelalte fiind utilizate pentru obținerea producției agricole.

Pentru crearea loturilor demonstrative-etalon de creștere a culturilor agricole după tehnologii inovatoare, în anul 2010, s-au alocat 345,9 mii lei, de la care urmau să se obțină venituri din realizarea producției în sumă de 1031,9 mii lei. Conform rapoartelor prezentate de administrator, s-au efectuat cheltuieli în sumă de 777,2 mii lei și s-au obținut venituri numai în volum de 12,0 mii lei.

Mijloacele destinate pentru reabilitarea plantațiilor multianuale au fost direcționate în alte scopuri

Pentru reabilitarea plantațiilor multianuale în anii 2009-2010, PȘT „Inagro” i s-au alocat mijloace în volum de 414,4 mii lei, fără a fi specificate, în anul 2009, tipurile de lucrări preconizate. Din acestea, în anul 2009, s-au utilizat numai 49,3 mii lei, iar în anul 2010 astfel de lucrări nu s-au efectuat, mijloacele fiind folosite pentru obținerea produselor ecologice.

Deși administratorul parcului are atribuții de desfășurare a activității de atragere a investițiilor, acesta, pe parcursul a 2 ani, a desfășurat mai mult activități de promovare, inclusiv activități economice în domeniul agriculturii, utilizând atât patrimoniul statului, cât și banii publici. În afară de mijloacele indicate, administratorul PȘT „Inagro” a beneficiat și de subvenții din buget în sumă de 179,3 mii lei, alocate de MAIA, din care 30,0 mii lei pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și 149,3 mii lei pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol.

Toate acestea indică că, deși pentru organizarea și funcționarea parcurilor și incubatorului de inovate sînt alocate mijloace suficiente, costurile pentru măsurile preconizate nu sînt bine argumentate atît la etapa de planificare, cât și la cea de realizare și nu sînt monitorizate adecvat de către AITT. Sistemul de monitorizare al AITT n-a asigurat prevenirea și lichidarea la timp a neregulilor constatate de audit. Acestea se explică prin faptul că Direcția infrastructură inovatoare a AITT n-a urmărit respectarea clauzelor contractelor încheiate cu administratorii, iar contabilitatea, unde sînt prezentate dările de seamă, verifică doar volumul total al mijloacelor utilizate. Cele menționate sînt cauzate și de exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor sale de către Consiliul Suprem, care într-o perioadă de 4 ani n-a solicitat și n-a examinat utilizarea mijloacelor alocate. Totodată, la etapa aprobării proiectelor de dezvoltare a infrastructurii inovatoare nu s-a efectuat un studiu profund de evaluare și expertiză a necesităților reale. Lipsa unei monitorizări adecvate din partea AITT a mijloacelor bugetare alocate a contribuit la utilizarea acestora contrar destinațiilor, iar în unele cazuri administratorii parcurilor și incubatorului au profitat de mijloacele bugetare în interesele firmelor sale. Astfel, se poate constata că, atunci cînd nu se dispune de o capacitate suficientă de finanțare a sectorului CDI, o parte din mijloace sînt utilizate ineficient și irațional.

■ Asocierea în structurile inovatoare s-a desfășurat cu deficiențe

Crearea infrastructurii inovatoare prin asociere în parcurile științifico-tehnologice „Academica”, „Inagro” și incubatorul inovator „Inovatorul” urma să ofere posibilități de lansare și creștere a afacerilor inovatoare, atît în baza cercetărilor efectuate de savanți din Republica Moldova, cât și a celor aduse de peste hotare.

Acest proces a fost susținut de către Consiliul Suprem și a avut ca obiective implementarea rezultatelor cercetării care pot fi ulterior comercializate. Ideea dezvoltării atitudinilor favorabile procesului de inovare în comunitate, prin dezvoltarea infrastructurilor și a instituțiilor care sprijină activitățile tehnologice inovative, a avut la bază premise de a fi realizate. Asocierea în clustere științifico-tehnologice și deciziile acestora de a fonda infrastructura inovațională au avut ca obiectiv ca abordarea tematicii de cercetare să se implementeze în procesul de inovare. Faza inițială de implementare a acestor prevederi denotă că unele dintre beneficiile propuse s-au obținut, iar altele din start au fost realizate cu deficiențe. Afirmațiile respective rezultă din deficiențele constatate și expuse în continuare.

La crearea infrastructurii inovaționale nu sînt respectate prevederile actelor legislative

Deși legea prevede unele criterii de selectare a administratorilor, printre care și prezentarea unui plan de dezvoltare, aceste criterii n-au fost evaluate la crearea PȘT „Academica”, „Inagro” și a incubatorului „Inovatorul”. Totodată, structurile formate nu au angajamente față de AITT și nici angajamente de dezvoltare proprie. În afară de aceasta, s-a constatat că contractele de asociere în parcuri și incubator n-au fost semnate de 7 rezidenți din cei 66 care s-au asociat, iar pentru alți 6 au confirmat asocierea firme nerezidente.

Nu sînt respectate condițiile de eligibilitate a rezidenților parcului științifico-tehnologic și incubatorului de inovare

Conform art.6 din Legea nr.138-XVI, privind condițiile de eligibilitate, rezidenții parcurilor și incubatorului trebuie să practice numai activități de inovare și de transfer tehnologic, de implementare și promovare a tehnologiilor avansate, de producere și comercializare a mărfurilor obținute din aceste activități și de cercetare științifică aferentă lor în baza unui plan de afaceri elaborat. Astfel, reiese că, pentru a fi rezident al parcului, necesită să inițiezi o afacere ori să renunți la activitatea practică anterior. Cu toate acestea, analiza documentelor prezentate de 48 de rezidenți, care au statut de rezident, denotă că 41 din ei au practicat activitate economică și pînă la asociere, din care numai 5 au întreprins activități de cercetare științifică. Însă AITT nu poate verifica activitatea întreprinsă de rezident și respectarea criteriilor de eligibilitate stabilite, deoarece nu are funcții de control, iar rezidenții nu prezintă asemenea rapoarte. În plus, din cei 48 de rezidenți ai parcurilor și incubatorului, care își desfășoară activitatea inovațională, doar 22 dispun de planuri de afaceri.

Legea mai prevede o condiție și pentru incubatoarele inovaționale, prin care acestea trebuie să practice activități de inovare și de transfer tehnologic, de cercetare științifică aferentă lor și, de asemenea, să dispună de un plan de afaceri pe un termen de 2-5 ani. Astfel, reiese că rezidenții incubatoarelor nu pot practica activități economice, iar planul de afaceri solicitat la asociere este inutil. S-a constatat că, din 7 rezidenți ai incubatorului, 4 practică, totuși, activități economice.

Plasarea rezidenților în parcuri și incubatoare nu este bine definită

Ordinea de plasare a rezidenților în parc este stabilită în baza „Procedurii organizării și funcționării parcului și incubatorului”, care este aprobată de către directorul general al AITT. Totodată, nici legea, și nici regulamentele interne ale Consiliului Suprem nu prevăd criteriile de selectare a rezidenților. Deși AITT a elaborat setul de documente tipizate pentru potențialii rezidenți, aceștia nu le prezintă integral. Din 41 de rezidenți care practicau activitate economică nici unul n-a respectat cerințele stabilite de către AITT, 20 de rezidenți n-au prezentat documentele de constituire, 35 de rezidenți – certificatul de luare la evidență fiscală. Însă, nici AITT n-a solicitat informațiile privind lipsa datoriei plătitorului de impozite, contractele de locațiune sau certificatele de înregistrare de stat a dreptului de proprietate asupra spațiului și alte documente care sînt prevăzute de Procedură.

Deși AITT acumulează proiectele de inovare și transfer tehnologic prezentate la concursul de atribuire a statutului de rezident, acestea nu sînt înregistrate. Evaluarea dosarelor la 48 de rezidenți, care practică activitate inovațională, indică că 10 cereri n-au fost înregistrate și numai 20 dintre rezidenți dispun de proiecte pentru realizare, din care doar 3 au fost supuse expertizei. Nici expertiza efectuată nu influențează și nu garantează reușita concursului. Astfel, S.R.L. „AzatSU” a înaintat 2 proiecte pentru a obține statut de rezident, din care proiectul „Producerea unui nou tip de autocisterne antiincendiare conform tehnologiilor de inovare”. Cu toate că toți cei 3 experți au respins proiectul, acordîndu-i cîte 35 de puncte din 100 maximale, statutul de rezident, în baza acestui proiect, i s-a acordat altei firme – „Svebasclub” S.R.L., creată de către unul dintre fondatorii S.R.L. „AzatSU”, iar S.R.L. „AzatSU” a devenit rezident cu proiectul „*Producerea unui nou tip de dezinfectant de marca „Esan” și a autocisternelor antiincendiare conform tehnologiilor de inovare*”, pentru realizarea căruia, în perioada anilor 2009-2010, a beneficiat și de un suport din buget în sumă de 375,1 mii lei.

Testările efectuate asupra corectitudinii înscrierilor în registrul de evidență a rezidenților denotă că certificatele privind statutul de rezident sînt eliberate de AITT, și nu de Consiliul Suprem, ceea ce contravine prevederilor art.6 din Legea nr.138-XVI. Totodată, nu este reflectată data eliberării certificatelor la 8 rezidenți, iar alți 8 rezidenți au obținut statut fără a le fi înregistrate proiectele.

În plus, de către AITT nu sînt menținute și păstrate corespunzător dosarele rezidenților al căror statut a fost revocat. Astfel, dosarele acestora nu conțin proiecte de inovare și transfer tehnologic, planuri de afaceri și includ numai unele dintre documentele solicitate la concurs.

Acordarea facilităților fiscale și vamale nu se realizează

Rezidenții parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului beneficiază de facilități fiscale și vamale conform art.17 din Legea nr.138-XVI, art.103 alin.127 din Codul fiscal și art.28 din Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 „Cu

privire la tariful vamal” prin scutirea de TVA și taxa vamală la mărfurile și serviciile importate.

Misiunea de audit a relevat că facilitățile respective n-au fost acordate rezidenților din cauza mecanismului dificil de administrare, care prevede implicarea concomitentă a mai multor organe de stat în acest proces, cum ar fi: Guvernul, AȘM, AITT, IFPS, Serviciul Vamal. Astfel, pentru aplicarea scutirii de taxa pe valoarea adăugată și de taxa vamală, rezidenții parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare urmează să prezinte AȘM, iar ultima Guvernului lista mărfurilor și serviciilor importate sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova, necesare pentru realizarea proiectului de inovare și transfer tehnologic, precum și organelor vamale și agenților economici, furnizori pe teritoriul Republicii Moldova, certificatul, eliberat de către administratorul parcului sau incubatorului, după caz, privind deținerea statutului de rezident al parcului științifico-tehnologic sau incubatorului de inovare.

Deși Consiliul Suprem, la momentul acordării statutului de rezident, a obligat AITT să pregătească și să prezinte Guvernului lista mărfurilor și serviciilor necesare pentru realizarea proiectelor de către rezidenții parcurilor și incubatorului, nu toți rezidenții au prezentat listele necesare, iar cele prezentate de către unii rezidenți necesită control și verificări permanente din partea AITT, care nu dispune de personalul necesar.

Se menționează că deși AITT a înaintat unele liste Guvernului privind acordarea facilităților fiscale, pe parcursul anilor 2008-2010, astfel de facilități n-au fost acordate, tinându-se cont și de faptul că listele prezentate conțin unele exagerări ale volumului și nomenclatorului de mărfuri.

Neacordarea de facilități fiscale rezidenților parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare a condiționat nerealizarea obiectivelor stabilite la asociere privind valorificarea potențialului uman și material.

Activitățile inovative se desfășoară nepotrivit

Codul definește inovarea ca aplicare a rezultatului final, iar în cadrul transferului tehnologic se realizează trecerea unei idei sau tehnologii de la autor la beneficiar. Conform Acordului de parteneriat între Guvern și AȘM, rezidenții parcului științifico-tehnologic și incubatorului de inovare pot obține, pe bază de concurs, pentru realizarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic, și finanțare bugetară. În calitate de beneficiari ai proiectelor de inovare și transfer tehnologic pot fi autorizate atât firmele private, cât și instituțiile și organizațiile neacreditate. Potrivit modificărilor operate în Acord, prin Hotărârea Guvernului nr.217 din 23.03.2010, Consiliul Suprem extinde aria activităților finanțate din buget în cadrul inovării și transferului tehnologic prin faptul că este exclusă cerința de a se implementa doar proiectele ce conțin obiecte competitive ale proprietății intelectuale: brevet de invenție; model industrial; topografie a circuitelor integrate; know-how; hibridi; soiuri etc., pentru care acestea dețin documentele necesare: certificat, patent etc. Cele menționate determină finanțarea unor proiecte ale rezidenților în lipsa criteriilor stabilite. De altfel, această practică a persistat și în perioada anilor 2008-

2010 când Consiliul Suprem a acordat statut de rezident la 4 firme, care nu aveau elaborate proiecte de inovare și transfer tehnologic, planuri de afaceri, dar numai proiecte de transfer tehnologic, pentru realizarea cărora au beneficiat de cofinanțare de la buget. Confirmăm cele menționate prin următoarele exemple.

S.R.L. „Avantchim”, rezidentul incubatorului de inovare, după realizarea proiectului inovațional, a beneficiat de o linie tehnologică pentru producerea fungicidului de cupru în valoare de 887,4 mii lei. Anterior, în anii 2006-2008, pentru implementarea tehnologiei de obținere a fungicidului și de elaborare a documentelor normative, lucrările de transfer tehnologic s-au executat de către Institutul de Chimie al AȘM și Uzina Experimentală „Izomer”, care s-au finanțat, respectiv, cu 1002,0 mii lei din buget și cu 228,0 mii lei – din alte surse (S.R.L. „Polivalent”, S.R.L. „Elesint” și proiectul MRDA). Rezidentul a cofinanțat proiectul numai cu 476,0 mii lei, din care 260,0 mii lei sînt surse împrumutate de la administratorul incubatorului, acesta, la rîndul său, utilizînd 100,2 mii lei din mijloace bugetare alocate pentru formarea infrastructurii inovaționale a incubatorului. Astfel, rezidentului i-au fost create toate condițiile pentru activitate economică, fiind transmisă tehnologia inovațională elaborată de un institut al AȘM și utilajul necesar procurat din mijloace bugetare, pe lîngă acestea fiindu-i acordate și alte facilități în calitate de rezident al incubatorului.

S.R.L. „Denvar Grup”, rezidentul incubatorului de inovare, de asemenea, a fost fondat de: S.R.L. „Cerber Info” – administratorul incubatorului, „Mate-Invest” S.R.L. – rezidentul parcului „Academica” și de unul dintre fondatorii firmei S.R.L. „Avantchim”. Rezidentul a obținut statut, pe o perioadă de 3 ani, cu un proiect de realizare numai de 1 an, pentru elaborarea rețelelor turistice pe teritoriul Grădinii Botanice (Institut). Proiectul, care cu greu poate fi considerat ca proiect de transfer tehnologic, nu s-a soldat cu rezultate, deși s-a finanțat cu 250,0 mii lei din banii publici. Cofinanțarea s-a realizat la nivel de numai 20,0% (62,5 mii lei) față de cele 50,0% prevăzute, iar AITT n-a sistat finanțarea mijloacelor bugetare, la neonorarea obligațiilor de către beneficiar.

Întreprinderea de Stat pentru Cercetare în Selecția și Hibridarea Suinelor „Moldsuinhibrid” a obținut statut de rezident al PȘT „Inagro” în anul 2009 cu proiectul „Elaborarea proiectului și implementarea stației de epurare a dejecțiilor suine”, estimat în sumă de 750,0 mii lei (inclusiv cofinanțare de la buget – 375,0 mii lei). Serviciile de proiectare a stației în sumă de 749,0 mii lei au fost contractate de la firma „Avantbios” S.R.L., care este și ea rezident al PȘT „Inagro” (fondată cu participarea administratorului incubatorului – S.R.L. „Cerber Info”). În anul 2010, Î.S. „Moldsuinhibrid” realizează același proiect de elaborare și montare a instalației de purificare, adică ceea ce n-a fost executat în proiectul precedent, cu mijloace bugetare în sumă de 896,8 mii lei, dar deja cu tema „Producerea și implementarea instalației inovaționale pentru utilizarea apelor reziduale” și cu alt executor – firma „Avantbios” S.R.L. În anul 2010, din suma de 275,4 mii lei, atribuită la lucrări de proiectare a stației, sînt executate lucrări de 273,5 mii lei, dar de către alte firme – „Forbetion” S.R.L. (203,5 mii lei) și S.C.

„Aquaprotect Plus” S.R.L. (70,0 mii lei). Totodată, menționăm că n-a fost utilizată eficient nici suma de 394,7 mii lei pentru salarizarea executorilor – din 19 executori salariați 2 sînt din cadrul AITT (31,3 mii lei), 3 – de la Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM, (52,6 mii lei), 4 – de la Î.S. „Moldsuinhibrid” (56,0 mii lei), 9 – de la S.R.L. „Avantbios” (157,0 mii lei) și 1 – de la UASM (15,1 mii lei).

În afară de acestea, conform contractului cu AITT, firma S.R.L. „Avantbios” urmează să dețină în continuare drepturile de brevet asupra obiectelor de proprietate intelectuală obținute în cadrul proiectului realizat.

Al doilea proiect cu care Î.S. „Moldsuinhibrid” a fost acceptat ca rezident este cel cu tema „*Ameliorarea și implementarea resurselor genetice performante de animale în unitățile de selecție și hibridare a suinelor*”, pentru anii 2008-2009, și care se realiza deja în cadrul transferului tehnologic. Proiectul care are ca obiective crearea laboratorului biologic conform cerințelor UE și testarea tineretului de reproducere, prevedea un volum de finanțare de 1,9 mil. lei, din care 1,0 mil. lei din buget și 0,9 mil. lei – cofinanțare de la Î.S. „Moldsuinhibrid”, care de fapt și ele provin din surse bugetare (*scrisoarea de garanție de la MAIA*). Rapoartele pe anii 2008-2009, prezentate de beneficiar, nu conțin documente confirmative privind utilizarea a 285,0 mii lei pentru reparații capitale și 285,0 mii lei – pentru procurări; nu sînt prezentate actele de primire-predare a utilajului și de recepție a lucrărilor. Cu toate acestea, AITT, la 22.12.2009, a indicat că a recepționat lucrările executate și a menționat că acestea s-au îndeplinit integral.

SPB „Constructorul” Î.S., rezident al PȘT „Academica” din anul 2009 cu proiectul „*Implementarea în practică medicală a produsului Floralgin, unguent și Floralgin, pastă dentară adezivă*”, pentru realizare în anii 2009-2010, și cu un volum de finanțare de 500,0 mii lei, inclusiv cofinanțare – 250,0 mii lei. Deși denumirea proiectului indică că produsele se vor implementa în practica medicală, proiectul prevedea numai întocmirea dosarului clinico-farmaceutic și elaborarea regulamentelor tehnologice ale produselor. Pe parcurs, din mijloacele destinate realizării proiectului s-a achiziționat un spectrometru de 369,0 mii lei, în rest s-au remunerat executorii. Astfel, constatăm că lucrările în cadrul proiectului nu au rezultat în implementarea în practică a preparatului și nu întrunesc cerințele stabilite de atribuire a statutului de rezident.

Analiza activității de inovare a AITT în perioada anilor 2008-2010 relevă că în cadrul celor 2 parcuri și al unui incubator își desfășoară activitatea 48 de rezidenți (*din cei 66 cărora inițial li s-a atribuit statutul de rezident*), din care 20 de rezidenți și-au fondat firmele pînă în anul 2006 și 28 – la momentul acordării statutului. Deși, conform Codului, Consiliul Suprem a inițiat concursul și expertiza proiectelor, acestea nu s-au executat. Potrivit explicațiilor oficialilor din Consiliul Suprem al AȘM și AITT, expertiza nu s-a efectuat din motive că nu sînt experți cu experiență în evaluarea aspectelor de business. Din numărul total al rezidenților, 11 au obținut statut cu proiecte care de la bun început sau pe parcurs au fost finanțate de la buget, iar suma finanțării acestora a constituit 6,5 mil. lei. Totodată, nu toate proiectele cu care rezidenții au obținut statut pot fi calificate ca proiecte

inovaționale. Astfel, conform unei expertize independente, efectuate la solicitarea Curții de Conturi, din 4 proiecte evaluate unul nu conține elemente inovaționale, 2 sînt proiecte de implementare a tehnologiilor importate, inclusiv un proiect conține asamblarea părților componente ale produsului importat și numai un proiect deține elemente de inovare. Așa, proiectul prezentat de rezidentul „Gelibert” S.R.L. are denumirea „*Studiu de impact al apei potabile*” și urma să se realizeze în baza cercetărilor efectuate în anul 2006 de către Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă. Totodată, proiectul propus de rezident diferă de cel care este aprobat și are denumirea „*Studiul de impact al apei potabile cu conținut de iod și selenium asupra dezvoltării și formării de personalitate a copiilor cu dezabilități mintale*”. Începînd cu anul 2007, compania produce apă potabilă iodată, iar potrivit proiectului prezentat de rezident pentru producerea apei cu conținut de seleniu sînt necesare executarea studiilor suplimentare și elaborarea proceselor tehnologice. Însă, rezidentul numit este deja recunoscut pe piața internă și are volume impunătoare de producere, pe care le raportează AITT, fără a diviza volumul producției inovaționale fabricate, iar AITT, la rîndul său, raportează aceasta în dările de seamă, la capitolul realizările rezidenților.

■ **Capacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic nu este suficientă**

Pe parcursul anilor 2005-2010, au fost înregistrate 139 de proiecte de transfer tehnologic, din care au fost sistate 17, din motiv că nu au avut cofinanțare. S-a constatat că 4 din proiectele sistate, totuși, au derulat pe parcursul unui an, utilizîndu-se mijloace bugetare în sumă de 1,1 mil. lei, fără a fi obținute unele rezultate. Volumul alocațiilor bugetare pentru proiecte de transfer tehnologic și numărul proiectelor sistate, în perioada anilor 2005-2010, se prezintă în *Tabelul nr.6*.

Tabelul nr.6

Alocații bugetare pentru transfer tehnologic în perioada anilor 2005-2010

Anii	Proiecte în derulare				Proiecte sistate			Numărul proiectelor finalizate
	Numărul total	inclusiv		Volumul mijloacelor bugetare alocate, mil. lei	Numărul total	inclusiv după 1 an	Volumul mijloacelor bugetare utilizate, mil. lei	
		pe 1 an	pe 2 ani					
2005	8	-	8	1,0	-	-	-	-
2006	27	8	19	3,0	-	-	-	16
2007	24	4	20	8,3	3	-	-	23
2008	17	9	8	9,0	4	4	1,1	29
2009	22	10	12	9,0	6	-	-	18
2010	24	11	13	9,9	4	-	-	23
Total	122	42	80	40,2	17	4	1,1	109

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

Cele prezentate relevă că deja sînt realizate 109 proiecte din numărul total al celor înregistrate, iar 13 se află în derulare. Volumul total al mijloacelor alocate a constituit 40,2 mil. lei, dintre care s-au însușit numai 37,0 mil. lei, din motiv că n-au fost identificați cofinanțatorii, iar AITT n-a înaintat propuneri către Consiliul Suprem pentru a redistribui mijloacele nesolicitate.

În perioada analizată, preponderent s-au alocat mijloace la Direcția strategică IV „*Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară*” – 23,0 mil. lei, sau 62,2% din volumul total al celor alocate pentru realizarea proiectelor de

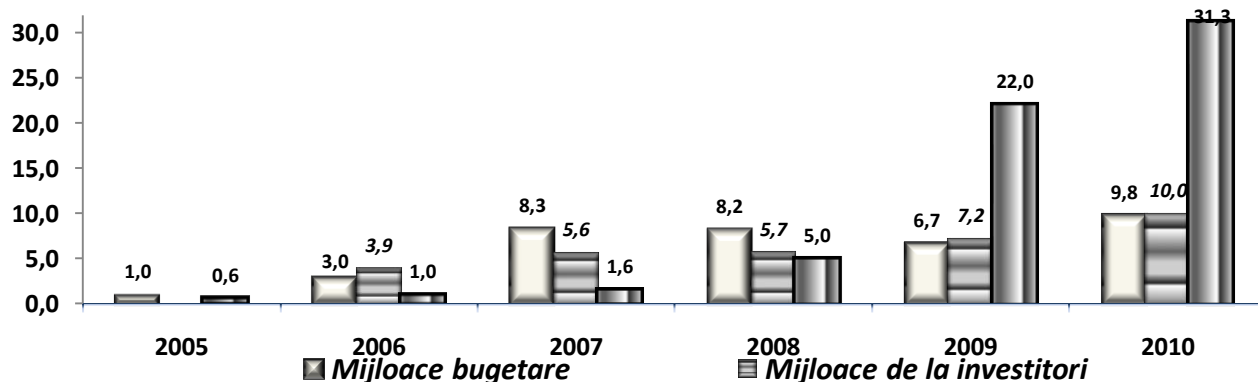
transfer tehnologic, pe cînd pentru alte direcții strategice numai 37,8%, din care la Direcția strategică V „Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi” – numai 2,2 mil. lei, sau 5,9%. Cauzele finanțării neuniforme a proiectelor pe direcții strategice se explică prin lipsa competitivității la concursurile anunțate.

Conform Acordului de parteneriat, se prevede că activitățile de inovare și de transfer tehnologic se finanțează în cuantum de pînă la 10,0% din volumul total al alocațiilor sferei CDI. Real, aceste alocații au constituit de la 1,0% pînă la 4,1%, în perioada anilor 2005-2010, din care anii 2007 și 2010 au fost marcați cu cele mai înalte rate de finanțare.

Dintre problemele de bază, evidențiate la executarea proiectelor de transfer tehnologic, sînt și cele legate de condiția obligatorie de cofinanțare a proiectelor. Astfel, adesea, în calitate de cofinanțare sînt identificate mijloace care au proveniență tot din surse bugetare. De exemplu, pentru proiectul de implementare a soiurilor de măr imune la rapăn și pentru menținerea genofondului pomicol, realizat de către Î.S. Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codrul”, Chișinău s-au alocat din mijloacele bugetare pentru transfer tehnologic 1,0 mil. lei, iar cofinanțarea proiectului, în volum de 1,1 mil. lei, s-a efectuat tot din mijloace bugetare, dar alocate de MAIA. Mai mult decît atît, din banii destinați pentru cercetări științifice, 50%, sau 500,0 mii lei sînt alocați pentru lucrări de menținere a genofondului pomicol, ceea ce nu reprezintă obiect al cercetărilor științifice. În același timp, o parte din cheltuieli, în sumă de 376,6 mii lei, este justificată la AȘM și la MAIA prin aceleași documente. Alte exemple de cofinanțare, provenită integral din surse bugetare, pot fi numite proiectele executate de Î.S. Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Maximovca”, Anenii Noi (1,5 mil. lei), Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (9,2 mil. lei). În așa mod, în loc de a aplica rezultatele provenite din cercetare în practică, prin atragerea investițiilor întreprinderilor din diferite domenii, sînt executate proiecte de transfer tehnologic, investind integral mijloace bugetare. În *Diagrama nr.2* se prezintă volumul mijloacelor alocate din buget pentru realizarea proiectelor de transfer tehnologic și valoarea producției inovatoare (*potrivit datelor selectate de AITT*), în perioada anilor 2005-2010.

Diagrama nr.2

Volumul mijloacelor valorificate și valoarea producției inovatoare în anii 2005-2010

Sursă: Rapoartele AITT

Conform datelor prezentate, se constată că, în perioada analizată, pentru realizarea proiectelor de transfer tehnologic, s-au utilizat mijloace bugetare în volum de 37,0 mil. lei și mijloace proprii ale investitorilor – de 32,4 mil. lei. În cadrul unui studiu realizat de AITT, pentru perioada anilor 2005-2010, s-a constatat că volumul producției inovatoare comercializate după realizarea proiectelor de transfer tehnologic a constituit 61,6 mil. lei. Astfel, concluzionăm că rezultatele obținute din realizarea proiectelor sînt modeste, corelația dintre banii investiți (69,4 mil. lei) și cei regăsiți din producere (61,6 mil. lei) constituie 0,89 lei la 1,0 lei investiți, această situație fiind ameliorată în anul 2010 cînd corelația a constituit 1,58 lei la 1,0 lei investiți.

Referitor la tirajarea tehnologiilor inovatoare obținute în urma realizării proiectului, se menționează că tehnologiile obținute au fost implementate prin încheierea contractelor și comercializarea producției obținute, la un număr foarte mic de agenți economici. Din motive că tehnologia obținută după realizarea proiectelor nu s-a fabricat în serie și nu s-a tirajat, conform datelor unui sondaj efectuat pe un eșantion de 41 de instituții din sfera științei și inovării, numai 7 instituții au obținut beneficii în sumă de 310,8 mii lei din profitul realizat de la implementarea rezultatului științific (5,0%). Cele relatate denotă că, în timp ce nu sînt identificate surse de cofinanțare a proiectelor de transfer tehnologic, nu sînt solicitate nici rezultatele proiectelor realizate.

■ **AITT nu dispune de un mecanism perfect de monitorizare a activităților întreprinse**

Procedurile de monitorizare utilizate de AITT n-au influențat semnificativ și n-au condus la realizarea obiectivelor propuse și la valorificarea eficientă a mijloacelor bugetare. Acestea sînt condiționate de mai mulți factori, printre care: participarea angajaților AITT la realizarea proiectelor; divizarea neclară a funcțiilor și responsabilităților; fluctuația cadrelor și lipsa supravegherii permanente din partea persoanelor responsabile.

Pentru monitorizarea activității administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare, de către AITT, în anul 2010, s-au elaborat indicatori de evaluare, dintre care: numărul de rezidenți atrași; volumul producției inovatoare fabricate și realizate; volumul investițiilor atrase; numărul de locuri noi de muncă create. Deși au fost stabiliți indicatori, aceștia nu au valori preconizate, fiind raportate numai datele efective. Unul dintre indicatori este volumul investițiilor atrase, care nu este raportat veridic. De exemplu, AITT raportează volumul investițiilor atrase de rezidenții parcului „Academica”, în trimestrele I-III ale anului 2010, în sumă de 17,7 mil. lei, din care S.R.L. „Nobel-Grup” – 9,4 mil. lei, „Gerion-Service” S.R.L. – 1,1 mil. lei, SPB „Constructorul” Î.S. – 0,3 mil. lei, alți 11 rezidenți – 6,9 mil. lei. Însă, „Gerion-Service” S.R.L. și SPB „Constructorul” Î.S. au raportat despre investițiile atrase din surse bugetare, iar „Nobel-Grup S.R.L., care este societate comercială – volumul producției contractate pentru realizare. Similar sînt raportați indicatorii de realizare și de către PȘT „Inagro”. Așa, din 5,1 mil. lei investiții atrase, numai 0,04 mil. lei sînt mijloace proprii, în rest 4,6 mil. lei o constituie mijloacele bugetare implicate în realizarea proiectelor.

Volumul investițiilor atrase de către incubatorul de inovare este de 1,7 mil. lei, însă toate acestea sînt surse bugetare alocate pentru realizarea proiectelor.

Volumul vînzărilor, raportat de către 24 de rezidenți ai parcului „Academica”, în aceeași perioadă, a constituit 10,1 mil. lei, din care 11 rezidenți n-au avut activitate economică. Cei 17 rezidenți ai parcului „Inagro” au raportat un volum al vînzărilor de 11,0 mil. lei, care în realitate este realizat doar de 8 rezidenți, dar și această informație nu este susținută prin documente confirmative. Nu sînt veridice nici datele prezentate de incubatorul de inovare privind volumul vînzărilor în sumă de 0,8 mil. lei. Dintre acestea, 0,4 mil. lei sînt vînzări din alte activități ce nu țin de realizarea proiectelor. Informațiile privind realizarea indicatorilor de monitorizare, conform explicațiilor AITT, sînt solicitate prin telefon, fără o confirmare justificată și care, de fapt, nu indică volumul producției inovaționale (*fabricate și realizate*), dar reprezintă volumul total al producției fabricate și realizate de rezident. În acest caz, constatăm că nu este elaborată o modalitate de conlucrare adecvată cu administratorii parcurilor și incubatorului. Totodată, contractele încheiate cu administratorii nu prevăd condiții și modalități de reziliere a contractelor încheiate de AITT cu administratorii în caz de neîndeplinire a indicatorilor stabiliți.

Secția infrastructură inovațională a AITT, care monitorizează acești indicatori, dispune de un personal de 3 unități, dintre care șeful secției este remunerat nu numai din contul AITT, dar și din proiectele privind crearea și formarea infrastructurii inovaționale (*pe care trebuie să le monitorizeze*) și din cele de transfer tehnologic. În perioada anilor 2007-2010, remunerarea acestuia din proiecte a alcătuit 50,8 mii lei. Astfel, concluzionăm că AITT colectează date privind realizarea unor indicatori, care, de fapt, sînt inutili, nu pot fi analizați și, pe lângă aceasta, nu reflectă real activitatea inovațională a rezidenților.

Pentru monitorizarea proiectelor de transfer tehnologic, AITT stabilește și aplică metode proprii, care și-au găsit reflectare în „Procedura privind finanțarea și monitorizarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic”. Criteriile de evaluare a rezultatelor în dependență de cele preconizate, elaborate de către AITT, au un caracter mai mult general și nu reflectă realizarea obiectivelor stabilite în proiect.

Conform prevederilor din Acord, autoritatea contractantă, cu participarea beneficiarului, instituie comisii de specialitate (minimum 3 specialiști), care urmează să asigure evaluarea realizării contractului în baza rapoartelor anuale, în vederea luării deciziei privind continuarea executării și finanțării proiectelor de inovare și transfer tehnologic. Deși prevederile respective sînt incluse de către AITT și în Procedura numită, acestea n-au fost implementate în practică.

Evaluarea proiectelor se realizează fără a se analiza indicatorii stabiliți, în majoritate, concluziile fiind formulate astfel – „Lucrările s-au executat deplin”, „Realizarea pe etape s-a respectat” și „Obiectivele sînt îndeplinite integral”. Nici o concluzie la rapoartele analizate nu indică corectitudinea și eficiența utilizării mijloacelor, nu sînt marcate nici efectele celor realizate în proiecte. Toate acestea sînt consecințe ale politicii de monitorizare defectuoase a AITT și ale controlului neadecvat al Consiliului Suprem asupra elaborării și implementării politicii de monitorizare.

Potrivit responsabilităților divizate de AITT și confirmate în fișele postului, din 5 colaboratori ai Direcției transfer tehnologic nici unul nu dispune de funcții de monitorizare a activităților de inovare și de transfer tehnologic. Acestea sînt substituite cu funcții de control al lucrărilor în cadrul proiectelor de transfer tehnologic, pregătirii informațiilor, verificării corectitudinii repartizării mijloacelor financiare. Real, funcțiile de monitorizare a proiectelor nu pot fi executate adecvat de către colaboratorii AITT, deoarece aceștia sînt antrenați în diferite activități de executare a proiectelor. Astfel, testarea și verificarea a 39 de proiecte de transfer tehnologic, sau 34,2% din numărul total al acestora denotă că angajații AITT au colaborat și au fost remunerați cu 181,1 mii lei în cadrul a 11 proiecte.

Neajunsurile și deficiențele constate sînt cauzate și de alți factori decît cei menționați, printre care fluctuația cadrelor AITT, pregătirea profesională insuficientă și lipsa supravegherii permanente din partea persoanelor responsabile.

Beneficiile realizate din activitatea de cercetare sînt modeste

Începînd cu anul 2004, Consiliul Suprem s-a preocupat de restructurarea sectorului de cercetare-dezvoltare-inovare, însă uneori măsurile întreprinse au fost superficiale, altele – cu rețineri majore de timp. În perioada analizată, indicatorii privind activitatea AȘM, în mare parte, sînt în creștere cantitativă, și mai puțin calitativă. Pentru redresarea situației, este necesară o implicare cît mai activă a comunității științifice în elaborarea politicilor publice ale sectorului și ale celor pe domenii specifice.

Cercetarea științifică este motorul dezvoltării socioeconomice în statele înalt industrializate și în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. Rezultatele cercetării științifice sînt comunicate la reuniunile de specialitate sau sînt publicate în reviste științifice. Pentru a deosebi lucrările de cercetare valoroase de celelalte, în anii precedenți erau propuse și folosite mai multe criterii de evaluare, care includ tirajul revistei, numărul de pagini ale unei publicații, numărul mediu de articole publicate, ierarhizarea arbitrară a jurnalelor etc. Toate aceste criterii nu corespund practicii și, potrivit Hotărîrii Consiliului Suprem nr.179 din 26.11.2009, s-au propus noi indicatori de evaluare a activității organizațiilor din sfera științei și inovării, a subdiviziunilor lor de cercetare, precum și a cercetătorilor individuali. Procedura de evaluare elaborată prevede că performanța și vizibilitatea la nivel internațional se determină în baza publicațiilor în străinătate. Cea mai de seamă instituție care indexează publicațiile, monitorizează și evaluează în mod constant publicațiile științifice este Institutul de Informare Științifică (ISI – Institute for Scientific Information). Deoarece AȘM nu are acces la baza de date a acestei instituții prestigioase, am folosit datele furnizate de SCImago Journal & Country Rank, avînd ca sursă baza de date Scopus, care este recunoscută pe plan european. În *Tabelul nr.7* prezentăm realizarea indicatorilor de performanță a cercetării științifice din țară în perioada anilor 2002-2009.

Tabelul nr.7

Evaluarea publicațiilor din Republica Moldova în perioada anilor 2002-2009

Anii	Publicații	Citații	Autocitații	Citații per publicații	Publicații necitabile	Ponderea publicațiilor, %, inclusiv:		Locul în lume după:			
						Regiune	Lume	Numărul de publicații	Numărul de publicații citate	Numărul de citații	Numărul de citații/ 1 publicație
2002	198	1154	254	5,83	74	0,26	0,01	88	88	96	172
2003	236	1617	324	6,85	70	0,29	0,02	92	91	95	134
2004	198	1271	291	6,42	68	0,23	0,01	94	94	97	132
2005	317	1526	338	4,81	141	0,33	0,02	89	89	92	136
2006	272	973	212	3,58	110	0,29	0,02	93	91	101	151
2007	255	740	211	2,90	119	0,26	0,01	101	101	101	117
2008	278	334	96	1,20	176	0,27	0,01	101	101	103	124
2009	307	271	71	0,88	212	0,27	0,02	99	99	107	159
Total	2061	7886	1797	3,82	970	-	-	-	-	-	-

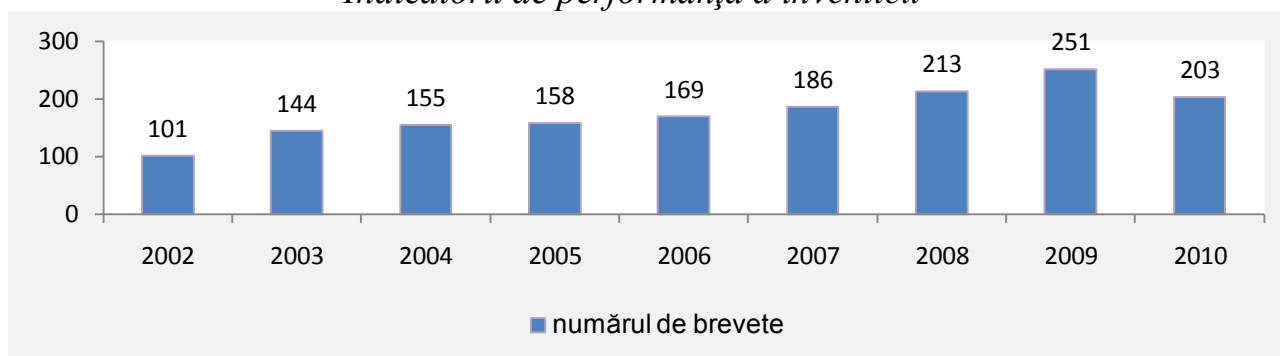
Sursă: SCImago Journal & Country Rank

Indicatorii prezentați denotă că cercetătorii din Republica Moldova au publicat în ultimii 8 ani (2002–2009) 2061 de articole indexate, care au fost citate de 7886 de ori. Republica Moldova se află pe locul 99 din 211 țări în clasament, în funcție de numărul de articole publicate, cedînd 11 poziții față de anul 2002. Articolele din Republica Moldova sînt citate în medie de 3,82 ori, ceea ce este sub media mondială de 9,43 citări pe articol.

Totodată, se poate constata că, odată cu creșterea numărului publicațiilor moldovenești, importanța lor este în scădere. Aceasta o demonstrează datele prezentate, care indică o scădere impunătoare a numărului de documente citate. Astfel, în anul 2002 au fost publicate 198 de articole, care au fost citate de 1154 de ori, pe cînd în anul 2009 s-au publicat numai 307 articole, care au fost citate de 271 de ori, preponderent acestea fiind din așa domenii ale științelor, cum ar fi chimia, fizica, ingineria. De menționat că, în acest sens, unele domenii nu sînt reprezentate sau sînt prezentate slab. Printre ele se evidențiază economia, finanțele, științele mediului. Un alt indicator care caracterizează nivelul calitativ al cercetării într-o țară este numărul de articole științifice, publicate în reviste de circulație internațională cu factor de impact mare (ISI) per cercetător științific. De exemplu, în anul 2008, numărul de articole științifice publicate în reviste cu factor de impact per cercetător științific a constituit în: Grecia – 0,48; Turcia – 0,39; Ungaria – 0,33; Polonia – 0,30; Germania și Franța – cîte 0,29; Cehia – 0,27; SUA – 0,23; România – 0,21; Republica Moldova – 0,09; Rusia și Ucraina – cîte 0,06; Belarus – 0,05 articole.

Relevanța economică a cercetării se apreciază prin activitatea de brevetare, licențiere, certificare a produselor, prin elaborări înregistrate și transferul tehnologic realizat, prin asistența și serviciile științifice prestate. Un element de bază în dezvoltarea economică revine invențiilor, care au ca obiectiv încurajarea dezvoltării și cercetării produselor și serviciilor cu efect economic major. Dinamica numărului de brevete de invenție, obținute de către organizațiile din sfera științei și inovării, în ultimii 9 ani, este reflectată în *Diagrama nr.3*.

Indicatorii de performanță a invențiilor

Sursă: Rapoartele AȘM pe perioada anilor 2005-2009

Datele denotă că numărul total de brevete înregistrate în anul 2010 este de 2 ori mai mare decât în anul 2002 și este inferior anului 2009, când atingea cifra de 251. Activitatea de inovare din cadrul organizațiilor din sfera științei și inovării este dominată cantitativ de științele biologice și chimice cu 87 de unități și de științele fizice și ingineresti – cu 67 de titluri de protecție înregistrate în anul 2010.

Pe primele locuri în topul celor mai active instituții în domeniul brevetării invențiilor se situează instituțiile de învățământ superior: USM – 38 de brevete eliberate, USMF „N.Testemițanu” – 15 brevete eliberate, iar în cadrul AȘM – Institutul de Fizică Aplicată – 21 de brevete eliberate; Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor – 15 brevete eliberate.

Cu un indice al competitivității de 3,86 puncte pe o scară de performanță de 7 puncte, Republica Moldova ocupă poziția 94 în clasamentul competitivității la nivel mondial din 139 de țări analizate în cadrul Raportului global al competitivității 2010–2011, realizat de Forumul Economic Mondial. Astfel, inovațiile, complexitatea afacerilor, infrastructura și eficiența pieței bunurilor sînt capitolele la care Republica Moldova se poziționează slab.

■ Sumele alocate pentru pregătirea cadrelor sînt utilizate sub nivelul preconizat

Unul dintre obiectivele de bază în realizarea programelor de stat este antrenarea tinerilor specialiști pentru care este stabilită cota de participare în mărime de 30 % din numărul total al executorilor de proiecte. Deși anual sumele alocate pentru pregătirea cadrelor cresc, acestea nu întrunesc cuantumul de pînă la 10,0% (pînă la 8,0% – în anii 2005-2008) din volumul total al alocațiilor stabilit pentru finanțarea științei. Dinamica privind pregătirea cadrelor științifice, în perioada anilor 2006-2010, se prezintă în *Tabelul nr.8*.

Tabelul nr.8

Pregătirea cadrelor științifice în perioada anilor 2006-2010

Denumirea	Anii				
	2006	2007	2008	2009	2010
Teze	225	246	197	283	208
Doctoranzi	1913	1821	1745	1727	1634
Postdoctoranzi	23	33	39	54	50

Sursă: Raportul AȘM pentru anii 2006-2010

Conform datelor prezentate, comparativ cu perioada anului 2006, se înregistrează o scădere de circa 14,6% a numărului total de doctoranzi. În anul de referință, pregătirea cadrelor științifice prin doctorat și postdoctorat s-a desfășurat în cadrul a 45 de instituții, iar numărul total al doctoranzilor a constituit 1634, din care 989 sînt instruiți din contul bugetului și 645 – în bază de contract. Din 328 de specialități, potrivit Nomenclatorului, în instituțiile cu activitate de doctorat se efectuează cercetări doar la 204 specialități. Se menține interesul scăzut al tinerilor pentru domeniile agriculturii, tehnicii. Pe parcursul anilor 2006-2010, procentul admiterii la studii de doctorat în domeniul agrar a variat de la 55,0% la 80,0% față de cota stabilită, ceea ce este sub nivelul cerințelor de pregătire a cadrelor științifice necesare pentru dezvoltarea economiei naționale din domeniu. Totodată, specialitățile din domeniile dreptului, economiei, științelor politice și psihologiei sînt suprasolicitate, concursul la aceste specialități fiind în ultimii ani de la 3 pînă la 8 persoane pe un loc.

Referitor la numărul postdoctoranzilor, în perioada de referință, acesta s-a majorat de la 23 în anul 2006 pînă la 50 de persoane – în anul 2010, cu toate că în anul 2010, din cele 33 de locuri planificate, au rămas neacoperite 14. Problema cadrelor tinere rămîne a fi încă destul de stringentă, despre ce indică neînsușirea mijloacelor pentru pregătirea cadrelor, deși tineretul cîștigă proiecte de participare peste hotarele țării pentru a colabora în cadrul diferitor institute științifice. Astfel, numai la Institutul de Chimie al AȘM, în perioada anilor 2006-2010, anual cîte 10 colaboratori au fost plecați pe o perioadă de la 6 luni pînă la un an. Pentru dezvoltarea sectorului universitar și preuniversitar de instruire, s-au creat Liceul Academic și Universitatea Academică.

Privind situația din sfera științei și inovării, în anul 2010, de către Institutul Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM s-a realizat un studiu sociologic bazat pe 4 categorii de respondenți: 365 de cercetători științifici din instituțiile AȘM, 267 de cercetători din instituțiile universitare, 85 de reprezentanți ai instituțiilor din sfera științei și inovării (membri titulari, membri corespondenți ai AȘM, membri ai Asambleei AȘM, rectori și prorectori din instituțiile de învățămînt superior și directori ai institutelor AȘM.), 1115 persoane din populația adultă a Republicii Moldova.

Potrivit studiului efectuat, circa 60,0% dintre respondenții institutelor AȘM și celor universitare și circa 50,0% dintre respondenții grupei III (persoanele de conducere) consideră că situația actuală în știință este puțin satisfăcătoare sau nesatisfăcătoare. Studiul constată că o mare parte din populația adultă (74,0%) minimizează rolul și importanța științei în dezvoltarea societății, considerînd că dezvoltarea țării, societății în ansamblu depinde într-o măsură foarte mică de știință. Ideea că AȘM este centrul coordonator al științei în Republica Moldova este susținută preponderent doar de savanții din instituțiile academice – 83,0%, pe cînd profesorii universitari sînt de acord cu această opinie în proporție doar de circa 40,0%.

Pentru îmbunătățirea mersului reformei și sporirea eficienței științei, care i-ar permite să se afirme ca bază a dezvoltării societății, este necesar ca Guvernul,

autoritățile publice să solicite cercetări concrete, axate pe necesitățile de dezvoltare social-economică a țării, astfel ca știința să devină mult mai competitivă și atractivă, precum și să fie antrenată plenar în elaborarea politicilor și strategiilor de dezvoltare națională.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Generalizând cele relatate la capitolul respectiv, se poate concluziona că așteptările ca politica națională de dezvoltare, care urma să fie un model de dezvoltare prin știință și tehnologie spre racordarea acesteia la cerințele economiei și societății, nu s-au adeverit pe deplin. Activitatea de inovare și de transfer tehnologic, precum și crearea a infrastructurii acesteia n-a fost monitorizată eficient de către AITT, iar beneficiile scontate, nu s-au realizat integral. Acestea sînt condiționate de imperfecțiunea sistemului de comunicare și diseminare a rezultatelor cercetărilor științifice, de faptul că proiectele, în majoritate, confirmă în practică rezultatele cercetărilor științifice și mai puțin sînt destinate producerii unor mărfuri și servicii precompetitive. În perioada analizată, indicatorii privind activitatea Consiliului Suprem, în mare parte, sînt în creștere cantitativă și mai puțin calitativă. Situația în care se găsește cercetarea se datorează, în primul rînd, unei evaluări subiective a activității științifice. Sînt necesare măsuri urgente pentru evaluarea proiectelor după criterii obiective, selectarea celor cu relevanță științifică majoră și cu impact economic semnificativ, adoptarea unui management corelat pentru valorificarea eficientă a resurselor materiale, umane și financiare.

Recomandări conducerii Consiliului Suprem și AITT:

Recomandarea nr.12. Să elaboreze, să aprobe și să implementeze politici și strategii de inovare bazate pe concentrarea resurselor asupra realizării priorităților, racordate la cerințele economiei și societății.

Recomandarea nr.13. Să asigure realizarea unei politici de monitorizare, care ar defini clar atât funcțiile, cât și responsabilitățile angajaților AITT, în scopul îmbunătățirii managementului financiar în sectorul inovării și transferului tehnologic.

Recomandarea nr.14. Să revadă mecanismul de expertiză a proiectelor de transfer tehnologic pentru a asigura corectitudinea și imparțialitatea deciziilor.

Recomandarea nr.15. Să examineze oportunitatea modificării criteriilor de eligibilitate a beneficiarilor proiectelor de transfer tehnologic, cu înaintarea, după caz, a propunerilor de modificare a Legii nr.138-XVI.

Recomandarea nr.16. Să asigure concurența și transparența reală în procesul de alocare și distribuire a resurselor financiare pentru activitățile din cadrul proiectelor de inovare și transfer tehnologic, finanțate de stat.

Recomandarea nr.17. Să asigure monitorizarea sistematică a activității rezidenților de către administratorii parcurilor științifico-tehnologice și ai incubatorului de inovare, prin verificarea periodică a operațiunilor economico-financiare ale acestora.

Recomandarea nr.18. Să examineze oportunitatea evaluării gradului de atingere a obiectivelor stabilite pentru proiectele de inovare și transfer tehnologic, raportat la investiția realizată, precum și a monitorizării continuității acestora.

Recomandarea nr.19. Să examineze oportunitatea completării Legii nr.138-VI privind condițiile de reziliere a contractelor cu administratorii, precum și includerea unei clauze în contractele încheiate între AITT și administratorii parcurilor și ai incubatorului referitor la rezilierea contractelor cu aceștia în caz de neexecutare a angajamentelor asumate.

Echipa de audit:

**Liderul echipei de audit,
Controlor superior de stat, auditor public**

T. Isopescu

Controlori superiori de stat, auditori publici:

M. Spoialo
A. Ghilețchi

Controlori superiori de stat:

V. Grozavu
V. Gamurar

Domeniul de aplicare și metodologia

▪ Domeniul de aplicare

Curtea de Conturi a Republicii Moldova, în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2010, a inițiat auditul performanței utilizării mijloacelor publice pentru știință și inovare la Academia de Științe a Republicii Moldova, pentru a analiza performanțele sistemului CDI și a constata situația reală a dezvoltării sistemului de cercetare din Republica Moldova. La rîndul său, finanțarea științei din bani publici necesită și justificarea cheltuielilor. Valorificarea rezultatelor în schimbul banilor investiți în cercetare se va examina prin prisma relevanței sociale și a utilității.

Auditul întreprins va oferi informații privind modul în care s-au utilizat și s-au justificat banii publici și ce rezultate s-au obținut în raport cu sursele folosite, precum și va determina cât de economic și eficient au administrat sursele alocate factorii de decizie și ce acțiuni urmează să întreprindă Guvernul și AȘM pentru a remedia situația creată în acest domeniu. Aspectele respective s-au urmărit prin intermediul proiectelor și programelor de stat, proiectelor de inovare și transfer tehnologic, pe cele trei acțiuni științifice: de cercetare, de dezvoltare și de inovare.

Activitatea de audit a fost desfășurată în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi. Misiunea de audit a fost exercitată la Academia de Științe a Moldovei și la unele organizații din sfera științei și inovării: Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic; Institutul de Chimie al AȘM; Universitatea de Stat din Moldova; Institutul de Geologie și Seismologie al AȘM, Institutul de Zoologie al AȘM, Universitatea Tehnică a Moldovei, Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AȘM, Grădina Botanică (Institut), Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului «N. Dîmo», Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie «N. Testemițanu». În cadrul auditului au fost solicitate opiniile a 91 de beneficiari de mijloace.

▪ Metodologia

Pentru a realiza obiectivele definite, misiunea de audit a întreprins activități specifice, prin aplicarea unor tehnici speciale de audit, și a utilizat diferite metode de colectare a probelor. Astfel:

■ *pentru a analiza cum AȘM înfăptuiește politica de stat în sfera științei și inovării și pentru a evalua realizarea măsurilor privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011, am studiat și am examinat prevederile legislative și normative (atît ale Parlamentului și Guvernului, cît și ale Asambleei și Consiliului Suprem), pentru perioada anilor 2004-2010, am determinat criteriile de realizare a politicilor de management și a procedurilor de monitorizare;*

■ pentru a stabili principiile și criteriile de distribuire a alocațiilor bugetare, am analizat Acordurile de parteneriat și angajamentele Guvernului Republicii Moldova, politicile de management și procedurile aplicate de AȘM la finanțarea sferei științei și inovării;

■ pentru a determina acțiunile întreprinse de AȘM în realizarea politicii de stat în sfera CDI, am analizat procesele-verbale ale ședințelor Consiliului Suprem al AȘM, Biroului Consiliului Suprem, ale Consiliilor științifice ale programelor de stat, am examinat și evaluat rapoartele activității CSSDT și rezultatele științifice în perioada anilor 2004-2010;

■ pentru a determina respectarea normativelor de finanțare, am examinat rapoartele financiare în ansamblu pe AȘM, pe programe și direcții de finanțare în perioada anilor 2005-2010;

■ au fost întreținute discuții cu oficialii AȘM privind modul de finanțare și evaluare a rezultatelor cercetărilor științifice, precum și referitor la activitățile de monitorizare și de management întreprinse;

■ pentru a evalua și a analiza modul de organizare și desfășurare a concursului programelor de stat, instituționale, de inovare și transfer tehnologic, precum și a proiectelor independente (granturi) în sfera științei și inovării, am stabilit nivelul atribuțiilor specifice și competențele AȘM, CSSDT, AITT, CCE, consiliilor științifice ale programelor, administratorilor parcurilor și incubatorului, am determinat dacă există o distribuție a responsabilităților stabilite, am analizat și am testat documentele privind organizarea concursurilor și expertizarea acestora în perioada anilor 2005-2010;

■ pentru a aprecia nivelul de realizare a programelor de stat, s-a selectat un eșantion, ținând cont de volumul de finanțare, direcțiile strategice și de gradul de realizare, s-au analizat dările de seamă recepționate de către AȘM de la executorii programelor și proiectelor, s-au evaluat obiectivele scontate în comparație cu cele realizate, precum și s-au analizat și testat documentele privind cheltuielile efectuate de către beneficiari. S-au întreținut discuții cu oficialii instituțiilor verificate, s-au realizat chestionare cu conducătorii și executorii de proiecte și s-au efectuat vizite la fața locului, pentru a identifica zonele și aspectele care ar putea fi îmbunătățite;

■ pentru a constata eficiența utilizării mijloacelor alocate pentru formarea și dezvoltarea infrastructurii în sfera de inovare și transfer tehnologic, am examinat modalitatea creării parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare, precum și activitatea rezidenților;

■ pentru a evalua activitatea de monitorizare a Consiliului Suprem și AITT, am examinat realizarea proiectelor de transfer tehnologic, ținând cont de obiectivele și indicatorii de performanță stabiliți; de asemenea, am verificat volumul alocațiilor utilizate în comparație cu cele alocate și, după caz, am determinat motivele care au influențat devierile și rezultatele;

■ pentru a compara dacă beneficiile realizate din implementări sînt comensurabile cu nivelul finanțării, am evaluat eficacitatea sistemului CDI, prin impactul acestuia în mediul științific (recunoaștere, vizibilitate), am evaluat eficiența acestuia prin rezultatele specifice obținute (brevete, publicații etc.).

Noțiuni principale

Cercetare-dezvoltare – activitate de cercetare științifică și activitate de dezvoltare tehnologică luate în ansamblu.

Cercetare științifică – activitate de cercetare fundamentală și de cercetare aplicată avînd drept componente principale investigația științifică, tehnologia științifică, produsul științific și serviciul științific.

Cercetare fundamentală – activitate orientată spre dobîndirea de noi cunoștințe științifice, spre formularea și verificarea de noi ipoteze și teorii.

Cercetare aplicată – activitate orientată spre lărgirea cunoștințelor și spre utilizarea de cunoștințe noi în crearea a noi procese, produse și servicii sau în îmbunătățirea lor.

Cercetător științific – persoană cu studii superioare care aplică cu profesionalism în activitățile din sfera științei și inovării calificarea, abilitățile și cunoștințele în domeniul științific respectiv.

Dezvoltare tehnologică – activitate de transformare a rezultatelor cercetării științifice în planuri, scheme și documentații, de materializare a lor în noi procese, produse și servicii sau de perfecționare a celor existente pentru a răspunde în mod direct cererii de pe piață, incluzînd și activități de inginerie și proiectare tehnologică, activități de fabricare a unui model experimental, realizînd dezvoltarea, transferul și aplicarea rezultatelor cercetării în economie și societate.

Transfer tehnologic – introducere în circuitul economic a tehnologiilor și utilajelor specifice, a echipamentelor și instalațiilor, a hibrizilor, soiurilor, raselor, stomelor, preparatelor rezultate din cercetare sau achiziționate, în vederea sporirii eficienței și calității unor produse, servicii, procese sau obținerii altora, noi, care sînt cerute pe piață sau prin care se adoptă un comportament inovativ, inclusiv activitatea de diseminare a informației, de explicare, de transmitere a cunoștințelor, de consultanță, realizîndu-se trecerea unei idei sau tehnologii de la autor la beneficiar.

Infrastructură a sferei științei și inovării – totalitatea organizațiilor care contribuie la desfășurarea activității științifice și de inovare: Academia de Științe, alte organizații din sfera științei și inovării, instituții financiare, fonduri și agenții de susținere a activității în domeniu, business-incubatoare, parcuri de inovare (științifice, tehnico-științifice și tehnologice), întreprinderi și alte organizații specializate.

Inovare – aplicare a rezultatului final, nou sau perfecționat, al activității din domeniul cercetării științifice și transferului tehnologic realizat în formă de cunoaștere, produs, serviciu, proces competitive, noi sau perfecționate, utilizate în activitatea practică și/sau comercializate pe piață.

Activitate de inovare și de transfer tehnologic – proces de transformare a rezultatelor cercetărilor științifice, ale elaborărilor practice și/sau ale altor realizări tehnico-științifice finalizate (precum și ale cercetărilor științifice și elaborărilor ce țin de acestea) în cunoștințe științifice noi, în produse, servicii, procese, noi sau

perfecționate, care corespund necesităților practice și cerințelor pieței și care sînt supuse procesului de transfer tehnologic și de comercializare.

Domeniu inovare și transfer tehnologic – *areal de activitate al producătorilor și consumatorilor de produse, servicii, procese competitive, noi sau perfecționate, care include crearea, promovarea, implementarea și comercializarea inovațiilor.*

Cluster științifico-tehnologic – *grupare de persoane juridice și persoane fizice constituită în baza unui contract de asociere, încheiat între organizațiile din sfera științei și inovării acreditate și/sau instituțiile de învățămînt superior acreditate, alte organizații necomerciale, pe de o parte, și agenți economici, autorități ale administrației publice locale, asociații patronale sau asociații profesionale, persoane fizice, instituții financiare, organizații internaționale, investitori autohtoni sau străini, pe de altă parte, în scopul desfășurării activității de cercetare științifică, de învățămînt și de transfer tehnologic al rezultatelor științifice și inovațiilor, valorificării lor prin activități economice.*

Parcul științifico-tehnologic – *grupare de persoane juridice și persoane fizice, constituită în baza unui contract de asociere, care include organizații din sfera științei și inovării, alte subiecte reprezentînd domenii ale activității de inovare și de transfer tehnologic, agenți economici care valorifică rezultatele științifice și inovațiile prin activități economice.*

Rezident al parcului științifico-tehnologic – *persoană juridică sau persoană fizică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, inclusiv organizații, instituții și întreprinderi din sfera științei și a inovării, cu sediu permanent sau domiciliu în Republica Moldova, care practică, în bază de contract încheiat cu administratorul parcului, activități de cercetare și/sau inovare și de transfer tehnologic, de producere și comercializare a mărfurilor (serviciilor) obținute din aceste activități și/sau de cercetare științifică aferentă lor, efectuate în parcul științifico-tehnologic.*

Incubator de inovare – *formă organizatorică specifică de asociere a administratorului incubatorului cu rezidenții care valorifică rezultatele științei și inovării din unul sau mai multe domenii tehnologico-științifice prin activități de inovare și transfer tehnologic, cercetări, menite să acorde suportul științific pentru activitățile numite.*

Rezident al incubatorului de inovare – *persoană juridică sau persoană fizică, subiect al activității de întreprinzător, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, cu sediu permanent sau domiciliu în Republica Moldova, care practică, în bază de contract încheiat cu administratorul incubatorului, activități de inovare și de transfer tehnologic, de producere și comercializare a mărfurilor (serviciilor) obținute din aceste activități și/sau de cercetare științifică aferentă lor, efectuate în incubatorul de inovare, beneficiind de statutul de rezident pe parcursul unei perioade de pînă la 3 ani.*

Servicii de incubare – *servicii și facilități comune oferite rezidenților în cadrul incubatorului de inovare de către administratorul acestuia sau de alți rezidenți ai incubatorului, inclusiv locațiune a terenurilor, spațiilor, utilităților, perfecționare a*

cadrelor, asistență pentru dezvoltarea parteneriatelor interne și internaționale, consultanță de inovare, consultanță tehnologică, promovare a activităților în incubatorul de inovare.

Proiect de inovare și transfer tehnologic – *proiect din sfera științei și inovării care conține un complex de măsuri, interdependente prin executori, termene și resurse, privind soluționarea unei probleme (atingerea unui scop unic), destinate: a) creării și/sau asimilării de tehnologii și/sau de noi tipuri de produse (lucrări, servicii), care să constituie rezultatul implementării unui obiect de proprietate intelectuală (brevet de invenție, model industrial, topografie a circuitelor integrate, know-how etc.), pentru care producătorul trebuie să dețină documentele necesare (certificat, patent etc.) sau licență eliberată de titularul de drept al obiectului proprietății intelectuale, ori care să fie elaborate pentru prima dată în Republica Moldova și/sau să fie mai competitive, să posede parametri tehnico-economici substanțial mai buni și să ridice nivelul tehnico-științific și tehnologic național; b) îmbunătățirii parametrilor tehnico-economici ai tehnologiilor aplicate și/sau ai producției fabricate (lucrărilor executate, serviciilor prestate), care le-ar asigura competitivitate pe piața mondială.*

Titular de drept – *titular al dreptului exclusiv de autor asupra informațiilor științifico-tehnologice din sfera științei și inovării, autor (coautor) sau o altă persoană fizică ori juridică investită cu drepturi patrimoniale asupra produselor informaționale științifico-tehnologice.*

Distribuirea alocațiilor bugetare pentru realizarea programelor de stat pe direcții strategice

Denumirea direcției strategice	Anii							Total mijloace, mii lei	Pondere, %
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		
I. Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	-	-	200,0	700,0	1400,0	2213,3	300,0	4813,3	5,8
II. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă	450,0	733,0	2290,0	2788,9	2800,0	4549,1	3000,0	16611,0	19,1
III: Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății	670,0	1092,0	1300,0	1000,0	1000,0	2357,2	1500,0	8919,2	10,3
IV. Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	800,0	1303,0	3600,0	5600,0	5600,0	693,5	-	17596,5	20,4
V. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	1380,0	2246,0	2700,0	8587,6	5800,0	4524,8	1840,0	27078,4	31,4
VI. Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	200,0	326,0	910,0	1300,0	1300,0	4040,9	3155,5	11232,4	13,0
Total	3500,0	5700,0	11000,0	19976,5	17900,0	18378,8	9795,5	86250,8	100,0

Sursă: Rapoartele AȘM privind activitatea Consiliului Suprem pentru anii 2004-2010

Analiza problemelor identificate la auditarea proiectelor realizate în cadrul programelor de stat

Nr. d/o	Probleme identificate	Entitățile supuse auditării													Total
		USM	ICH al AȘM	IEG al AȘM	IGS al AȘM	IZ al AȘM	IGFP al AȘM	Grăd în Bota nică	ICPA "N.Dimo"	UTM	USMF "N. Testemi-țanu"	IMB al AȘM	IFS al AȘM	CNȘPMP	
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	C
Eșantionul supus testării, numărul de proiecte		9	6	1	1	1	14	2	2	33	19	1	1	1	91
1	Nu s-a respectat numărul executorilor de proiecte	5	1	-	-	1	2	1	2	-	-	1	1	1	15
2	Nu s-a respectat cota-parte a tinerilor cercetători	6	2	-	-	-	14	1	2	-	16	1	1	1	44
3	Fondul de salarizare cu derivatele sale au depășit cuantumul de 60 % prevăzute de Acord	2	-	-	-	-	6	-	-	5	1	-	-	1	15
4	Retribuirea complementară la salariul funcției s-a efectuat și pentru alte persoane neprevăzute de contract	8	1	-	-	-	2	1	2	-	-	-	1	-	15
5	Modificările efectuate n-au fost coordonate cu CSȘDT	9	6	1	1	1	2	1	2	-	-	-	1	1	25
6	Procurările la art.113.12 nu corespund necesităților aprobate în contract	4	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	11
7	S-au efectuat deplasări și în alte direcții decât cele planificate	4	4	1	1	1	8	1	-	-	7	1	-	-	28
8	Nu s-a respectat lista mijloacelor fixe prevăzute de contract pentru procurare	5	6	1	1	-	10	1	-	3	15	1	-	-	43
9	Dările de seamă nu conțin date privind cheltuielile efective	3	6	-	-	-	12	1	-	-	19	-	-	1	42
10	Cheltuielile efective le depășesc pe cele aprobate	2	1	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	8

Sursă: Contractele de finanțare privind realizarea proiectelor din cadrul programelor de stat

Realizarea proiectelor de transfer tehnologic pe direcții strategice

Direcția strategică	Anii										Total	
	2006		2007		2008		2009		2010		Num.	Suma
	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma		
II. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă	1	100,0	1	180,0	3	560,0	6	1404,7	11	3352,3	22	5597,0
III. Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății	-	-	2	395,0	5	1400,0	5	753,7	3	475,6	15	3024,3
IV. Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	18	1996,7	31	6363,0	22	4964,5	15	3408,9	21	5786,6	107	22519,7
V. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	2	168,4	3	507,0	2	641,0	2	475,0	1	250,0	10	2041,4
VI. Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	6	721,5	6	865,8	5	640,0	2	610,0	-	-	19	2837,3
Total	27	2986,6	43	8310,8	37	8205,5	30	6652,3	36	9864,5	173*	36019,7

*Notă:**Numărul de contracte de finanțare încheiate pentru realizarea proiectelor de transfer tehnologic

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

Mijloace bugetare alocate rezidenților parcurilor și incubatorului pentru realizarea proiectelor

Nr. d/o	Denumirea rezidentului	Denumirea proiectului	Anul 2009			Anul 2010			Total		
			buget	cofinanțare	Total	buget	cofinanțare	Total	buget	cofinanțare	total
1	Uzina Experimentală "Izomer"	Implementarea unei tehnologii efective de neutralizare a sedimentelor cleioase din vinificație cu conținut de cianuri	345,0	345,0	690,0	145,0	145,0	290,0	490,0	490,0	980,0
2	S.R.L. "Denvar Grup"	Elaborarea rețelelor turistice pe teritoriul Grădinii Botanice și dotarea cu materiale informaționale necesare	250,0	250,0	500,0			0,0	250,0	250,0	500,0
3	S.P.B. "Construc-torul"	Implementarea în practica medicală a produsului Floralgin, unguent și Floralgin, pastă dentară adezivă	200,0	200,0	400,0	50,0	50,0	100,0	250,0	250,0	500,0
4	"Azat SU" S.R.L.	Producerea unui tip de dezinfectant de marcă Esan conform tehnologiilor de inovare	194,55	270,0	464,55	180,55	105,1	285,65	375,1	375,1	750,2
5	Î.S. "Moldsuin-hibrid"	Proiectarea și implementarea proiectului inovativ Stația de purificare a dejecțiilor suine la ÎS „Moldsuinhibrid”	375,0	375,0	750,0			0,0	375,0	375,0	750,0
		Ameliorarea și implementarea resurselor genetice performante de animale în unitățile de selecție și hibridare a suinelor	493,0	493,0	986,0			0,0	493,0	493,0	986,0
6	"Avantbios" S.R.L.	Producerea și implementarea instalației inovatoare pentru utilizarea apelor reziduale cu bălgar ale complexelor de porcine și efectuarea testării acestora la ÎS „Moldsuinhibrid”			0,0	896,8	971,0	1867,8	896,8	971,0	1867,8
7	Stațiunea Tehnologico-Experimentala "Codrul"	Implementarea soiurilor de măr imune la rapăn și menținerea genofondului pomicol			0,0	1000,0	1250,0	2250,0	1000,0	1250,0	2250,0
8	"Cred-Info" S.R.L.	Implementarea tehnologiilor inovatoare de consolidare a securității informaționale			0,0	945,0	945,0	1890,0	945,0	945,0	1890,0
9	"Andigor" S.R.L.	Înmulțirea seminței de categorii superioare a sorgului cu bob comestibil - SORIZ în scopul îndestulării producerii seminței de prima generație în cantități necesare pentru implementarea sorizului în sectorul agroindustrial al RM			0,0	200,0	200,0	400,0	200,0	200,0	400,0
10	"Gerion-Service" S.R.L.	Implementarea tehnologiei inovatoare de prelucrare a deșeurilor și confecționarea modelelor experimentale ale granulatorului VAP-7			0,0	700,0	810,8	1510,8	700,0	810,8	1510,8
11	"Eco-Consult" S.R.L.	Tehnologia de producere a preparatelor funecol și pelecot pentru combaterea bolilor și dăunătorilor conform cerințelor agriculturii ecologice			0,0	110,0	110,0	220,0	110,0	110,0	220,0
Total			1857,6	1933,0	3790,6	4227,4	4586,9	8814,3	6084,9	6519,9	12604,8

Sursă: Contractele de finanțare privind realizarea proiectelor de transfer tehnologic

Anexa nr.7

Problemele identificate în rezultatul verificării și testării proiectelor de transfer tehnologic realizate în perioada anilor 2007-2010 și monitorizate de către AITT

Nr. d/o	Problema identificată	Numărul proiectului de transfer tehnologic examinat																							Total cazuri identificate		
		78T	65T	67T	69T	61T	88T	101T	93T	98T	66T	92T	110T	33T	125T	121T	108T	118T	103T	83T	96T	70T	100T	64T			
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	C		
1	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate intermediare														x*											1	
2	La raportul financiar nu sînt anexate documentele de justificare a cheltuielilor din cadrul proiectelor	x		x	x*	x*			x							x										6	
3	Nu sînt prezentate documentele de achiziții efectuate în vederea realizării lucrărilor preconizate conform proiectului	x	x				x				x	x			x		x									7	
4	Pentru cofinanțarea in-kind n-au fost cuantificate și justificate prețurile de cost de către cofinanțator sau documentele de achiziții efectuate	x	x				x		x								x									5	
5	Nu s-a respectat proporția de cofinanțare (nu mai puțin de 40% din costul proiectului)			x						x														x		3	
	Din anul 2009 în volum de pînă la 50% de la bugetul de stat																								x	1	
6	Nu sînt prezentate documentele de confirmare a transferului de cofinanțare conform proiectului	x		x						x						x							x*	x*		6	
7	În cadrul proiectului executat nu s-au realizat toate obiectivele preconizate	x		x	x	x		x				x				x	x							x	x	x	11
8	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate finale	x								x																	2
9	Mijloacele bugetare s-au alocat pînă a fi realizată cofinanțarea de către cofinanțator		x	x																							3

Notă: X - existența problemei; X* - prezentate parțial

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

Nr. d/o	Problema identificată	Numărul proiectului de transfer tehnologic examinat														Total cazuri identificate
		102T	86T	63T	85T	73T	42T	89T	59T	58T	56T	103T	55T	35T	118T	
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	C
1	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate intermediare								X							1
2	La raportul financiar nu sînt anexate documentele de justificare a cheltuielilor din cadrul proiectelor								X	X*	X*		X*	X*		5
3	Nu sînt prezentate documentele de achiziții efectuate în vederea realizării lucrărilor preconizate conform proiectului				X				X							2
4	Pentru cofinanțarea in-kind n-au fost cuantificate și justificate prețurile de cost de către cofinanțator sau documentele de achiziții efectuate	X	X	X		X	X	X		X*	X	X			X	10
5	Nu s-a respectat proporția de cofinanțarea (nu mai puțin de 40% din costul proiectului)						X				X					2
	din anul 2009 în volum de pînă la 50% de la bugetul de stat														X	1
6	Nu sînt prezentate documentele de confirmare a transferului de cofinanțare conform proiectului				X*											1
7	În cadrul proiectului executat nu s-au realizat toate obiectivele preconizate	X*					X		X		X*	X		X*	X	7
8	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate finale			X											X	1
9	Mijloacele bugetare s-au alocat pînă a fi realizată cofinanțarea de către cofinanțator			X											X	2

Notă: X - existența problemei; X* - prezentate parțial

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare